

דין חציצה על רוב הגוף ועל מיעוט הגוף - מס' עירובין דף ד': חציצין דאורייתא נינהו וכו' עד ונגזור גזירה לגזירה. תוד"ה דבר תורה וכו'. מס' סוכה דף ו'. חציצין דאורייתא נינהו וכו' עד ונגזור גזירה לגזירה. תוד"ה דבר תורה וכו', תוס' הרא"ש ד"ה ד"ת וכו'. מס' יבמות דף ע"ח. אלא הא דאמר רבא וכו', עד דף ע"ח: דהיינו רביתיה. תוד"ה רובו ומקפיד עליו חוצץ.

האם דנים את רוב שערו וגופו ביחד - התוס' והרשב"א נוקטים בדעת רש"י (ד"ה רובו) דרק בשערו איכא הילכתא דרובא ומיעוטא ודמקפיד ושאינו מקפיד אבל בגופו חוצץ בכל גוני, אולם הריטב"א (ד"ה כי) כתב בדעת רש"י דלא אתא למעוטי גופו אלא שמשערין את השערות לחוד ואת הגוף לחוד לענין רובו וכדעת הגאונים.

מחלוקת רמב"ם והגאונים – נחלקו הרמ' והגאונים האם דנים את השערות לחוד ואת הגוף לחוד, רמב"ם מקוואות פ"ב הט"ו, ועי' ר"ן (שבועות ז ד"ה דבר) טעם הגאונים משום שכתוב שני פסוקים אחד לבשרו ואחד לשערו.

יש לדון בדעת הגאונים שהשיער נמדד לעצמו האם כל המקומות של כינוס השערות שבגוף נחשבים כמקום אחד או שכל מקום נידון לעצמו, ובפרישה (אות כג) בזה, ובסדרי טהרה (ס"ק יז) הביא שבתפארת למשה החמיר שכל מקום כינוס שיער נידון לעצמו, וע' בגלות עליות (פ"ט מ"ב פסקא א אות ח) דדוקא שער של הראש נידון לעצמו אבל שער של שאר כל הגוף נידון ביחד עם הגוף.

דין חוטי שער – משנה מקוואות פ"ט מ"א, גמרא שבת דף נז. במה אשה - תנן התם, רש"י ד"ה הא, סד"ט, ו', ח', יג. עי' מחלוקת רש"י ורביתיו האם הנפקא מינה היא רק לענין שבת או גם לגבי טבילה, ויל"ע בטעם רבותיו של רש"י מדוע השרשרת חוצצת והרי הרשת רפויה קצת והמים באים תחתיה.

שתי שערות קשורות - נדה דף סז. אמר רבה - אמר רב, ע"י ב"י בדין שתי שערות הקשורות אל אחת, והב"ח ס"ו כתב שגם להרמב"ם דינו כאחת וחוצץ וכן נראה מדברי הרמ"א והש"ך סק"ז.

שו"ע סעי' א' - עיקר דין חציצה

סעיפים ב' ג' וד' – דיני החוטין שעליה

סעיף ה' ו' – דין שערות הראש והגוף

במי תלויה ההקפדה אם היא מקפדת אבל רוב נשים אינן מקפדות - הבית כתב יוסף ס"א ד"ה והיכא למד ברמב"ם שכל שאשה זו מקפדת עליו חוצץ אע"פ שאין רוב נשים מקפדות, ובדרכי משה כתב שכן דעת המרדכי, אבל הבית יוסף כתב שמדברי הרשב"א אינו נראה כן, הב"ח חולק על הבית יוסף וכתב שודאי אף הרשב"א מודה שאם היא מקפדת הוי חציצה אע"פ שאין רוב הנשים מקפדות, אבל הסדרי טהרה ס"ק ה מביא מהרשב"א לגבי חציצה בשער האיש שכתב להדיא שאם רוב אנשים אינם מקפידים לא הוי חציצה אע"פ שהוא מקפיד משום שבטלה דעתו, הרי מבואר שלפי הרשב"א תלוי רק ברוב העולם, להלכה הב"ח פסק להחמיר היכא שהיא מקפדת וכן פסקו הט"ז ס"ק ג הש"ך להלכה ס"ק ב וערוך השלחן ס"ו

במי תלויה ההקפדה אם רוב נשים מקפדות אבל היא אינה מקפדת - הרשב"א ורבינו ירוחם שכל שרוב נשים מקפדות חוצץ וכן פסק הטור, הבית יוסף ס"א ד"ה והיכא כתב שבדברי הרמב"ם הנ"ל יש לדון, והב"ח ס"א ד"ה ומ"ש לפעמים חולק על הבית יוסף וסובר שגם לפי הרמב"ם חוצץ היכא שרוב נשים מקפדות וכן הוכיח הסדרי טהרה ס"ק ה מדברי הרמב"ם, וכן פסק ערוך השלחן ס"ו

דרך בני אדם לפעמים להקפיד עליו - הט"ז ס"ק ב מדייק מדברי השו"ע שבדבר שדרך מקצת בני אדם להקפיד עליו לפעמים אינו חוצץ אלא אם כן גם דרך אשה זו להקפיד עליו לפעמים וכן להיפך אבל הסדרי טהרה ס"ק ד חולק עליו בביאור דבריהם וגם להלכה פסק שאינו תלוי במקצת נשים אחרות כלל ואם דרכה להקפיד לפעמים חוצץ אפילו אין דרך נשים אחרות להקפיד לפעמים וכן אם היא אינה מקפדת על זה בשום פעם וגם רוב נשים אינן מקפידין עליו אלא שלפעמים הן מקפידים מקרי מקפיד עליו וחוצץ, אבל בפרדס רמונים ס"ח חולק על זה דאין לילך אחר מה ששאר בני אדם מקפידים במקצת הזמן במקום שידוע שאינה מקפדת כלל

הקפדה לאחר זמן - עי' זכרון יוסף הובא בפתחי תשובה ס"ק א כתב לגבי טבעת שנתחב בתוך רחם האשה להחזיקו שדבר שאינה מסירתו עכשיו כלל בשום פעם רק בשעת לידה לא מקרי מקפדת דבעינן דוקא שמקפדת לעתים מזומנות, אבל ממה שהרבה גדולי אחרונים דנו באותה שאלה של טבעת ברחם האשה ולא התירו מטעם זה מבואר דלא סוברים כן, וכן בשו"ת אבני נזר (יו"ד סי' רנ"ב אות ג) סובר שכל שדעתה להסירו לאחר זמן מרובה אינו בטל לגופה וחוצץ.

עין משפט
נר מצוה

יב וְיָאָמְרוּ מִי שִׁירָה הַזֶּה
 שָׁנָה הַלֵּלָה אֶת:
ב וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְלוּ
 מִלֵּשׁ הַלֵּלָה בִּזְ:
ג וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְלוּ
 שְׁמֵהָ עֲשׂוֹר הֵלֵ אֵל
 כֹּמֶן לֵאמֹר שִׁיר טוֹשֵׁעַ אִתָּה
ד חֵרֵב שְׂמֵךְ אֵל
ה מִי שִׁירָה הַזֶּה
 מִקְוֹלָהּ הַלֵּלָה יֵב
ו כֹּמֶן שְׂמֵךְ נִמְחָה שְׂמֵךְ יֵד
ז חֵרֵב שְׂמֵךְ אֵל
ח מִי שִׁירָה הַזֶּה אֵל
 כֹּמֶן שִׁיר טוֹשֵׁעַ שֶׁם
 חֵרֵב שְׂמֵךְ אֵל
ט מִי שִׁירָה הַזֶּה
 שֶׁם כֹּמֶן שִׁיר טוֹשֵׁעַ
י חֵרֵב שְׂמֵךְ אֵל
יא מִי שִׁירָה הַזֶּה
 יֵב כֹּמֶן שִׁיר טוֹשֵׁעַ שֶׁם
 שְׂמֵךְ אֵל
יב חֵרֵב שְׂמֵךְ אֵל
 מִי שִׁירָה הַזֶּה אֵל
 חֵרֵב שְׂמֵךְ אֵל
 שְׂמֵךְ אֵל

(א) גמ' לא נריכא אלא
לרבי יהודה: (ב) תרם'
ד"ה שיעורן וכו' ויקב
כמוילא זית וסתמו וחזר
ויקב כמורציא זית
וסתמו עד שהשלימו:
(ג) ד"ה מותר וכו' ולא
רצה לפרש: י"ב ע"ל
בסוף דף י"ב:

תורה אור השלם
(א) אֶרֶץ חֹמָה וְשֹׁעֵרָה
וְנֶפֶן וְתֹאנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ
יֹזֶת שָׁמֶן וְדָבָשׁ:
[דברים ח, ה]

(ב) וְאִישׁ כִּי תֵצֵא מִמּוֹנוֹ
שִׁכְבֵּת זָרַע וְרֵחֶץ בְּמָוִם
אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד
הָעֶרֶב: [ויקרא טו, טז]

היה גבוה מ'אמה ובה'
 למעט מעט, שנתן כבודו ובה'
 שיעוריו כמ'ס' בחיבה
 בכמה מעמדות ויוסף
 אומר טעם כלומר ביוסף
 רב הקודש, לזמא אהרן
 פליגי אביי ורב יוסף, ר' אבהו
 אומר טעם [שכר] [שכר]
 מותר לו להשתמש חתם
 הקדש שנתנו משתמש
 במקום שהוא
 אבי אביר ד' שפחים
 [שכר] אסור לו
 להשתמש מן הכבי קדש
 הקדש שנתת הקדש
 ללחוד דמי וכן הקדש
 ולפיכך הכבי [מותר]
 ולפיכך צריך מקום אהרן
 ולח' חתם הקדש להיות
 תוך שהיה אהרן מותר
 להשתמש בו מן הכבי.
 ודינן לו אבי כליל עמל
 מותר להשתמש עמל

כִּי אֲתָאִי הַלְכְּתָא
לְגוּר לְוֵלְבֹד וּלְדוֹפֹן
עֻקְמָה. (אבל לגור הו'
כמו שאמרנו בזה המסכתא
ובמסכת סוכה גור אסיק
מחיצתא גור אחית
מחיצתא ולבד זהו
שאמרנו כל פחות מו'
ללבד דמי ורופן פחות
מפרשת בפרק א' מסוכה
(דף י') בית שנפתח וסיק
על גביו אם ידוע שיש
הכחל לסוכה ד' אמות
הוא סמוך לסוכה שם ידוע
הריחוק שביניהן פחות
מד' אמות כשרה כי נידון
זה הכחל על בית אילן
הוא סמוך לסוכה ורואין
כאילו הוא דופן עוקמה
ונכשרי בו הסוכה:

רְאִישׁוֹנָה עַד שִׁשְׁתָּה רִבְעִית דָּהָא דְרַשְׁיָן שֶׁכֶּר שֶׁכֶּר דְּלִמְצִי גִבִּי שֶׁכֶּר
רִבְעִית הֵיכִין¹ מֵהַ לֵּהֲלֵךְ רִבְעִית אָף כֵּאֵל רִבְעִית חֲזוּר לִזְמַר לֹא יֵאֻכַּל
וְלֹא יִשְׁמָה מֵהַ אֲרִילָה בְּזוּת אָף שְׁמִיהַ בְּזוּת מִשְׁמַע לְדַלְמִילָה לְכֹלִי
עֲלֻמָּה בְּזוּת וְנִרְאָה לְרִבְעִי חֹס דְּגִרְסִין בְּשִׁמְעוֹמִין גִּפְן כְּדִי כִזֵּת
יִין לְגִזֵּר וְקִשָּׁה לְפִירוֹשׁ רִבְעִי חֹס כִּךְ
יִכּוּל לִשְׁעֵר אֲגוּרִים כִּמוֹ שֶׁכֶּר מִמּוֹקֹס
שֶׁשׁ זִית אֲגוּרִי יִישׁ עֲלֵין וְלֹלֶצֶן
אִם יִפְלוּ שִׁיעוּר עֲלֵין וְלֹלֶצֶן שֶׁאֵל
כְּשִׁיעוּר שִׁפִּיל הַזֵּית הֵן מִים הֵן יִין
חֲמִיד וְאִי בְּשִׁמְיָה אֲיִיר לְחִיצוֹ אִם
שִׁמְיָה כְּשִׁיעוּר מֵהַ שִׁמְפִּיל זִית אֲגוּרִי
מִמֶּנּוּ הֵיךְ דְּמַשְׁעִרִין בִּינָן שֶׁהוּא דִּבֵּר
מִמּוֹעֵט וְלֹא בְּזִים פְּשִׁיטָא מִינֵן דְּשִׁמְיָה
יִין שֶׁלֹּא יִשְׁעֵר אֵלֶּה בִּינָן וְמֵה רִצֵּר
קִקְרָא וְגַם לִפְ"ה קִשָּׁה מֵאִי נִפְקָא
מִינֵיהּ וְלִי נִרְאָה דְּלִפְ"ה לֹא קִשָּׁה כֻּלָּ
דְּרִבְעִית שֶׁל חֲזוּרָה הוּא אֲבָעִים

על אֲלֵצֵימִים כו' כדאמרין בערבי פסחים (ד' קט.) וזהו מה שמפיל בצה"ה ומחלה מן המים לפי חשבון דמ' סאה דמקוה והשמה משעריין עליו וילולצין שאלכ כשיעור שפילו מן היין כלי מלא אֲלֵצֵימִים על אֲלֵצֵימִים שהוא שיעור גדול ולא משעריין כשיעור שפילו מן המים שהוא דבר מועט. ע"כ הגה"ה: **כֵּל בִּלְיָ בַעֲלֵי בָתִּים** שיעורן ברבונות. גבי כלי עץ מחנייא במסכת כלים פרק י"ז (מ"ה) אכל בע"ב כלי חרס חנן כז"ג (מ"ה) דכלים העשויים לאוכלים שיעורן כזית והא דאמר בסוף המצניע (שם ד' עה:) חמש מדות כזית חרס יקב כמנפלא וית' וכו' ועדיין כלי חרס לא קלצל צו ברבונות היינו היכא דייחדו לרמונים אכל סתמא הוי כמנפלא וית':

תשעה וכפורת שפחת
צריכא (6) ⁽⁶⁾ לר' יהודה
בת ששה אמת כלל
ולר"מ דאמר כל הא
איכא למימר לר' מא
לגוד וללבוד ולדופנ
מעשרים אמה ובא ל
ממעט כמה דצריך
רב יוסף "אמר טפ
ליבוא בהא קא מיפ
קסבר מותר להשי

ממנה שהיה האחד^ט לזד' או נמי ג'
 פירוש שגדילים ג' יחד והם רמונים ציונים ולא מאותן
 שגדילין אחד או ב' יחד שהם גדולים ולא מאותן שגדילין ד' או ה'
 יחד שהם קטנים ועולם רמון אחד לזד קאמר:

(ד' ה.) א"ר יוחנן שיעורין ועונשין הלכה למשה מסיני
היה כחב צספרס שיעורין מכבז כחבי אימא שיעורין של עונשין
אלא גרסי' הכי דהא מקסין הכא דאסמכתא יניחו ועוד דלא הוה משי
ממדי אלא גרסין עונשין מכבז כחבי אימא וכו'; **דבר** תורה רובו
במקדש עילוי חובין. פ"י בקוטרס בשערו משמע אלכ בשור וציבלו
משעטו שאני מקפיד חוץ^ל וקשה לר"מ דפרכי הערל (במזח ד' עה.
סס) אמרין נכרית מעוברת שנחגיגה אין צנה כרין טבילה
וקאמר אלימא משום דר' ינאס הא אמר רב כהנא לא שנו אלא
רובו אבל כולו חוץ והשאלא אדרבה הוה ליה לנימור כי אמר ר'
ינאס בשערו בשור מי אמר ועוד דפ' דס חטאת (וצחס ד' נה):
מיימייה דס שעל בגדו חוץ ואם צנח הוא אינו חוץ ועוד אי בשערו
דיוקא אס כי כגאמאר הלכה למשה מסיני הולך לומר שערו רובו
ומקפיד עליו חוץ אלא כי שערו הוי הלכה למשה מסיני ואמאי
כרין קרא לשערו*) ובי האי גוונא פריך בצמה דוכתי^ל:

החילון יורד וקוּתם ומאן דאָסר סָבּר חודו הפנימי יורד וקוּתם ולא רנה לפרש (ג) דמר סָבּר היכירא לְבָנֵי רְשׁוֹת הָרָצִים ומר סָבּר היכירא לְבָנֵי מַצִּי מַשׁוֹס דְּקִאָמֵר בְּתֵר הָבִי וְחִיצְעִית חִימָא

יֵאָדָה תַּחֲנֹה יִצְחָק וְזֶה שִׁיעְרוֹ כֵּל חֹזֶק אֲדָם לַעֲנִין הַזֹּאת
(שַׁנְת 97 ע"ב): הַמְוִיֵּל אוֹכְלִין כְּגִוּוֹרֹת: צֶלַע הַיָּדִים חֹסֶ
ס יִקְבַּח כְּמוֹיֵל וְזֶה מַעֲנִינֵהוּ לְאֶבְרוֹסִים¹ כִּבְּאוֹ מַעֲנִינֵהוּ לְרִמּוּסִים
יִטְמָא וְיִקְבַּח עֲדִיין טַמָּא עַד שֶׁיִּקְבַּח כְּמוֹיֵל רִמּוֹן וְהֵייתָ
שִׁיעוֹרֵן כְּרִמּוּסִים אֲזַל כְּלִי אוֹמֵן
הַעֲמִיד לִימֹךְ טַטּוֹר צִנְקָה קָטָן: רוֹב
שִׁיעוֹרֵיהֶם יוֹתִימִם. אֲחִילָת מַלְכֵּךְ דָּבָר
וְהֵתָר פִּיגּוֹל וְטַמָּא וְזִבְעִילָה וְצִמְמָה
טַמָּאָה וְצִסָּר הַמֵּת לְהִאֲחִיל וְמוֹגַע
נְצִילוֹת: ² כֵּל דְּבִשׁ הָאֲמֹר צִמְמָה
דְּבִשׁ תַּמְרִים וְכִדְלָמֶר הַחֵס (צִמְרִים
פֶּלֶא מִיָּד) אֵין מַעֲלִין צִמְרִים כִּי אִם
מִן הַמֵּינִין וְלֹא מִתַּמְרִים שֶׁהָרִים וְלֹא
מִפִּירוֹת שֶׁעֲמָקִים אֲלֵמָה פִּשְׁטָא לִיה
לְתַנָּה דְּתַמְרִים מִן הַמֵּינִין דְּהֵייתָ דְּבִשׁ:
בְּמִים בְּמִי מַקְוֶה. הַמְוִיֵּל מַחֲשֵׁב
וְאֵעִי³ דְּלֵאוֹ חִים מְלָלָה כְּחֵץ חִים:

בִּשְׂרֹוֹ מִשְׁמַע כֹּל צִשְׂרוֹ כֹּלֶחֶד:
לְשִׁשְׂרֹוֹ שְׁמַסְכֵּל צוֹ תִּלְיָה־וּ
לְחִמֵּר רִבְעָה תִּלְיָה פּוֹסְלָה צִשְׂיֵר:
נִימָא אַחַת קִשְׁוֵרָה חֻצִּצָה דְמַלִּי
לְהִדְרֹקָה שְׂפִיר וְאִין הַמִּינִי מִכְסִין
צִקֶּר: שְׂלִישִׁי חֻצִּצָה דְלֵא
מִהִדְקִי שְׂפִיר וְאִין צִוָּה מִדֵּב: רִבְעָה
תּוֹרָה הִלְכָה לְמִשָּׁה מִסְמִי צִחֹרָה
צִבְעֵל פֶּה: רִבְבוֹ רֹוֹב שְׁעָרֹו שֵׁאֵס
יֵשׁ צוֹ דְּבֵר הַחֹזֵק כְּגוֹן דֵּס יֵבֵשׁ^ט וְדִי
וְטִיט יֵבֵשׁ וְחַפֵּי יֵבֵשׁ אִוֹ קִשְׁשֹׁר רִיבֹו
אַחַת אַחַת: וּמִקְפִּיד עֲלִיָּו שְׁמַלְטֵעֵר
עַל לִיכְלוֹךְ זֶה צִבְרָאִסִּי: וְשִׁאִינוֹ
מִקְפִּיד עֲלִיָּו הִי כְּגוֹפֹו צִוָּה גִּ' וְדִי
צִבִּיבֹו לֵא סִיין: וְגוֹרֹו עֲלִיָּו רִיבֹו
שִׁאִינוֹ מִקְפִּיד הֹאֵלֵל וְהִי רֹוֹב דְּמִי
צִמְקָלָה לְתִלְיָה דְּלֹאֲרִיחָה: וְעֲלִיָּו
מִיִּצְיֹוֹ הַמִּקְפִּיד הֹאֵלֵל דְּמִי לִיָּה
צִהִקְפִּידָה וְגוֹרֹו לֹאֵל הִלְכָה לְמִשָּׁה מִסְמִי:
הִוֹלֵל אֵלֵל גִּזְרָה מִדְּרַבֵּן רֹוֹבֹו הַמִּקְפִּיד
לְחֹדִיָּה לֵא דְּכֹוֹה הִלְכָה לְמִשָּׁה מִסְמִי:
וְלִגְזוֹרֹו נָמִי עֲלִיָּו מִיִּצְיֹוֹ שִׁאִינוֹ מִקְפִּיד
עֲלִיָּו מִשְׁוֹ מִיִּצְיֹוֹ הַמִּקְפִּיד דְּלִמֹו
לְהִדְדִי דְּהֵאִי מִיִּצְיֹוֹ וְהֵאִי מִיִּצְיֹוֹ:
אִי נָמִי יִגְזוֹר צוֹ מִשְׁוֹ רֹוֹב שִׁאִינוֹ
מִקְפִּיד דְּלִמֹו לְהִדְדִי דְּהֵאִי אִינוֹ מִקְפִּיד
וְהֵאִי אִינוֹ מִקְפִּיד: הִיא גִּזְרָה גִּזְרָה
מִשְׁוֹ רֹוֹב הַמִּקְפִּיד צִלְמֵר: אִין
תִּשְׁעָה וּכְפּוֹרֵת טַפָּה אִין גִּזְרָה
תִּשְׁעָה וּכְפּוֹרֵת דְּכִמִּי צִמֵּוֹ (שְׁמוֹת דֵּה)
וְאִמָּה וְחֵלִי קוֹמֹוֹת וּכְפּוֹרֵת טַפָּה הִי
עִשָּׂה וְכִמִּי וְצִרְמִי אִתָּךְ מַעֲלֵ

וומר לעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה דכחי השמים
והארכי נתן לזני אדם ולמטה מעשרה טפחים חשיב
ב דבורי ארך מעל הכפורה אלמא עשרה על מתיא
ועשרה לא חשיב ליה רשות תחתית אלא רשותא אחרימי:
כגון אמות הקרשים והיריעות: אמת בל"ם. כגון אמות
ועצמות והשלחן: באמה בת הבהמה. דהשאת לא נפקא ליה
די דלר' יהודה לא היו ארון צהדי כפורה אלא שמונה
תחת: בביתונית. בצמה צמ' א' בינוית לכל אדם ח' גדולה
מזה: כפי' אשין (צמ' טו.) שמי אמות היו בשאן הברה
ה על של משה חזי אצבע ואחת יחירה עליה חזי אצבע
ירה על של משה אצבע: אגוד. דאמר' בצמה דוכחי' גוד
אסיק ופחות ממ' לצדה. ולשון לצד כמו סניף דבר קצר
עליו והאריכוהו: ובא אצבעו. לעשות צנין אצבעא או
הקורה בצרך למעט גובה החלל: כמה ממוצע. משמע
הקורה: כמה בדברך יחיה. עד שלא ילה החלל יומר על
הדב. של מיעוט להרחיב לתוך אורך המצב כמה:
ד רחבה של קורה ותחתיה: מאן דאמר טפח קסבר
השמיני תחת הקורה. דאמר חורו התינו יורד וקוטר
לקמן (דף ט:) והלכך כיון דשיעור עשרים אמה משום
הרי י' היכל לעמוד על אותו טפח שנגבה תחת הקורה:
ומאן

לכולי
בזיתים. מֵת וּנְצִילָהּ וְאִיסוֹר חֶלֶב וְדָם וּפִיגוּל וְנוֹתֵר וְטֹמֵא וְיָגִיד הַנֶּשֶׁה [סוכה

(א) שנת קב קיב: סוסה
 ו. ברטוט חל. לקמן דל.
 ח"א, חל.
 (ב) [מקמן פרק י] יומל
 (סוסה) ו. קיב שב [ע"ש]
 (ג) סוסה ו. ע"ש דנש
 (ד) סוסה ו. סוסה ו. דנש
 (ה) סוסה ו. דנש סוסה
 (ו) [שנת עה, ו.] [שנת
 עה, ו.] סוסה ד. (ח) סוסה
 ו. כלוט פ"ח מ"ו
 (ט) שבת
 (י) מנחות
 (יב) [בזון חגיגה ו.]
 (יג) ריטב"א שחלק
 על החוט' בבירור דעת
 דרש"י, (ל) ע"י מוק' ד
 ע"א.

(א) אלא וודאי הלכתא
גמארה סתמא והוי
מוקמינן ליה לבשר להכי
אינטרין קרא לשערו ואי
לאו הלכתא ה"א כולו
קמ"ל הלכתא לרובו דין
לשערו דין לבשרו:

יֵאָמְרוּ (בְּכִרְבוֹת מֵאֵי יֵאָמְרוּ)
 אֵלֶּם גַּם בִּלְיוּקֹת אֵלֶּם
 (עֲלִיּוֹת). וְכֵן לִחְתּוֹת
 בְּכִרְבוֹת 3 (סְכוּכֹה יֵאָמְרוּ)
 בְּכִרְבוֹת שֶׁם אִימֵת
 אֵלֵם מְדַרְבֵּן וּקְרֵא
 עֲלֵמֵתָא (עֲלֵמֵתָא)
 לְפִנּוּ סְכוּכֹה
 אִימֵת "הִכְתֵּא" וּרְבִיקָא
 בְּכִרְבוֹת אִימֵת "וּדְבִיקָא"
 (וְעֵי) בִלְיוֹתֵם אֵלֵם
 גַּ] אָן
 הִנֵּה אִימֵת (דְּפִרִי) רִחֲצִין
 אֵת לֵב בְּשִׁרְיוֹן
 (עֲלִיּוֹת, דְּקֵסִי, וְכִינֵה)
 בְּכִכְמֵה דְּפִרִי, וְעֵי גִאָן
 עֵיִקֵּם. הֲתֵמָּם שֶׁלֹּא פִי
 שִׁימֵתָא עֵי, דִּי דְּפִרִי
 מְלָכִין וּקְרֵא טוֹי, רִחֲצִין
 גַּ] כִּסִּי "רִחֲצִין" וְכִינֵה
 אֵת שְׁנֵי אֵלֵם
 אִימֵתָא
 (עֲלִיּוֹת); [ס] דְּפִרִי וְסִפִּי
 רִחֲצִין מְלָכִין
 [ח] בְּכִרְבוֹת
 כִּי דְּרִשָּׁא

[illegible][illegible]

7

כשיעור זה עוד שיהא שדחה חז
שלמה או רוב מנין אברי
גסן . מה שיערו בו : כדי רבי

האלוקים: כל לוי בעלי חיים משומר
שניקח כתוצאה רמון חסיל עליו ומקבץ
כל עליו ומקבץ רמון חסיל חסיל חסיל חסיל
שעמוד לומר טואר נקבץ כל טואר
ובצילה ואיסור חלב ודס ופיגול וטמא
כל מי מחזיק קריין דלא ווארמס
תמר: ליום סכסור. רבא חביב
(ויקרא כ) מדי למיחב דעסיה ומפס
לחב חסיל בחזרה עלם סכסורה
הם צרי חסיל טואר יאכר דעס צרי
עליו חולל מחזקה שפיר ולא טיילי
על מיעוט המקדש: שלם פנין חוללם
שפיר וטיילי ציה מוא: אם סתכל לבשני

נבדקו: **כרמל**. **לדע**
 ונחמנו לה' כבעל בית און
 און רעוים אבל בני אדם
יוב שיעור חיים. **מה**
 נחמנו **גיד הכסף**. **דכ**
 מי מחליק **כ**. **כופס**
 יעלה אלא אבר לא תפסנו
 אלה מעשי **ב** **מי כמי** :
 מתנוגט בחסין וכן נוסד :
אם אתם חסין : **ומלך**
 מלא ואמרינן לקמן גורנין
 ש' השגשג אף אלו מיהרין
 יא' במים העפל הדטק :
 דבר

[illegible][illegible]

כך מופיע: הלא נחשב משה
 קדוש אולם אחת ומקדש ועל
 שגור יקראו חתם יקראו וכו'
אילו מקדש: האלו ואו רוב
 תורה אור
 עליו חוצין שישנו
 וזר על רוב שישנו
 מקדש ועל מיעוט
 מקדש ולגור נמי על
 שם מיעוט המקדש
 "מקדש" הריא גופא
 ויהיה חוצין חוצין
 "יהיה אלא לר"ם
 ונחמי הכהן לגור
 אין לה שלש דפנות:
 נתן לה שלש אפילו
 בחלולת רביעית
 עליו רבנן סברי יש
 רוב י"ש אם למקדש
 וית' **מקדש** בסבת
 דר' דר' גופיה פשו'
 ונחמי הכהן
 ונחמי הכהן

רובו: רוב שער מוקדם ביום
 חזן: אין מקדש פלו. הוא זה
 לבנו וכל אלו חזן: וזונו רובו
 ודמו במקום הנחיה דאריחא: ועל
 יסודותיו פסוק: הואיל ודמי ולא
 נבנה (6) גורס. ולא הלכה לחשב
 וסמי הוא אלף גזירה מדרבנן ורובו
 נאקדש לחוריה הוא רובו הלכה
 משה: פס דלמרי: לגובה
 גובה: סמיא רבי יוסה: דלא
 נפיקא על גזרין אלמרי: הלכא:
 גור: להביא דרין למיגד או גור
 חזן: אלמין כגון אלמריה
 דבקהל דלמרי: פה פיסקה יוד
 חזן: ורוב: פחות מג' דשס
 וסמי: פחות מג' אלמין: וסמי
 סמיא: מדרבנן ופסוקי כמין
 אלמין או דרמיות
 מדרבנן: סמיא:
 שיעור טרין
 פס דלמרי: כמין
 סמיא מזה ומזה
 טרין למיגד הוא הא
 העיקר ולא כמו שהא קרע: סמיא

3. יבמות ד, עח, א, ב

[illegible]

ידידה שדין לה אפילו ראשונה נמי היא
אמר לה רבי יוחנן להנא תני ראשונה כי
הוא רב דמי אמר רבי יוחנן **מבעי** שני
אשונה מעצרת ראשונה בנשני הוא אלמא
בבר אמיסה שדינן לה אבד לה אביא אלא
הא דאמר ר' יוחנן **הפרש** תמאט מעוברת
וילדה רצה מחכרפ בהרצה מחכרפ בלילה
ואמר בנשמה מעובר אלא ר' אמר דהא
הוה לה כמפרש שני תמאט אלהיות
ואמר רב אשעיא **הפרש** שני תמאט
אלהיות מחכרפ בנשמה מן החרקה
אלא אי אסתר עובר ר' אמר הוא הנה לה
ולד תמאט **נולד** תמאט למיתה אולא אישתי
איש יולד הנהוב תלאו בלילה אל **קרק**
כי אמר רבי יוחנן להא שמענה מענה דמי
אבה שדין לה אלמא דאמר רבא **נכר**
צריך פבילה אמי אין צריך פבילה וכי תיבי
יצחק **נכר** תודה רוב ומקפיד עליו חוצץ חז

רובו ומקדש עליו נזכר - ר' יוחנן
שערם בלויזמם ב"ק
דרכה (דף תשס) ודעו חזק בשמח
אכל בנזח חזק אשוי ושיטתו שזח
מקדש דאזי לאה לו קדש שמח
דרשקס (סו) אכל שבוז אכל הנפל
לשבוז אכל דלגה לאמה משי
לאמה לו בצירוס שער חזק
ומקדש עליו כ' ושר מדרק ר"א
חזק בשמח חזק כ' לא למיח ר"א
חזק דאזר ר"ב יאחז שער שבו
מי אחר ומיז בלא כ"י פירך שפיר
מי

וְלֹד חֲסִידָה **נִזְכָּר** חֲסִידָה לְמִיתָה אוֹלָם אִישׁוּתָא מ"ל דְּלֹמַם שְׁאֵי הָחֵם הֲרִיבֵי
בְּלִידָה מ"ל *קִרְקַנָּה חֲסִידָה לְרִישָׁן בִּינִי עֲמִיד
כִּי אִשְׁרֵי יוֹדֵן לָהֶם שְׁמִעְתָּה מִקְמָם הֲרִיבֵי אִשְׁרֵי יוֹלָה וְלֹד בְּעִלְמָם בְּתֵר
אֲבָהָ שְׁרִידֵן לֵיל אֵלֶּה הָאָדָמָר בְּרִבִּי **נִזְכָּר** מִקְמָתָם שְׁנִיעְתָּיה *בְּנָה אֵין
צִידִן מְבִילָה אֲמַאי אֵין צִידִן מְבִילָה וְכִי תִימָא מִשּׁוּם דְּרִבִּי יִצְחָק *דְּאֲמַר רַבִּי
יִצְחָק **נִזְכָּר** תּוֹרָה רַבּוּ וּמִקְפִּיד עֲלֵיהּ חֲצִין רַבּוּ שְׁאֵינִי מִקְפִּיד עֲלֵיהּ אֵינִי חֲצִין
וְהָא

ינה האי ולדא דרביסיה הוא ואצ"ג דאמר הכס גזרו על רוב שחין מקפידים' הכא לוקימנא אדאורייתא :
וא

[illegible]

והס' אמר רב כסנא כו' אבל כולו חול
אומות לענין לא אחיה כל נשמה הלך
מן סלומוס - שאינו משבעה אומות ו
אברה: פ"ל מבני הסושיים - שבאו

מי יתן לי דור שלישי ואסדרה -
סתמא צפו מיניה והשיב להם

והוא אמר רב כהנא לא שני אלא חבו אבל
כולו חוצץ שאני עובר דהיינו רביחיה בי

ינו רביסים • ולא חילצה היא • באומם • שבט
 נפום שבטנים • לפני יוסין וכדמפרש • לאחד
 כפד • ואי אחז מלכו להחיות שדיין ליה בחר
 מן סגולתים בארצם • שאמו מארצם וילדו שם
 חורב אור • ולאמו הנריס בארצם שטל בתחום

בא לבור אלל אביו בארלכם דרך

חידושי הרשב"א מסכת עירובין דף ד עמוד ב

נימא אחת חוצצת, אם רוב שער קשור נימא נימא, אבל אחת ממש אינה חוצצת דמיעוטו שאינו מקפיד הוא, וכתב הרמב"ם בפרק שני דמקואות וזה לשונו שער אחת שנקשרה חוצצת והוא שיהיה מקפיד עליה אבל אם אינו מקפיד עליה עלתה לו טבילה עד שיהא רוב שער קשור נימא נימא בפני עצמה כך הורו הגאונים ויראה לי ששערו של אדם כגופו הוא חשוב לענין טבילה ואינו כגוף בפני עצמו כדי שנאמר רוב השער אלא אף על פי שכל שער ראשו קשור נימא נימא אם אינו מקפיד עליו עלתה לו טבילה אלא א"כ נצטרף לחוצץ אחר על גופו ונמצא הכל רוב גופו כמו שבארנו ואחד הנדה ואחד שאר טמאין שיש בראשן שער ע"כ, ומסתברא כדברי הרב ז"ל שאין השער גוף בפני עצמו שנלך אחר רובו, אבל הראב"ד ז"ל כתב בהשגות דמסתברא כדברי הגאונים ז"ל:

כי אצטריך הלכה לרובו ולמיעוטו ולמקפיד ושאינו מקפיד. פרש"י ז"ל רובו רוב שער, נראה מדבריו דלא נאמרה הלכה דרובו ומיעוטו ומקפיד ושאינו מקפיד אלא בשער בלבד, ואינו מחוור דהא אמרינן בפרק הערל נכרית מעוברת שנתגיירה בנה אינו צריך טבילה דעובר ירך אמו הוא דאי לא תימא הכי טעמא מאי אילימא מדר' יצחק הא אמר רב כהנא לא שנו אלא רובו אבל כולו לא ואם איתא עדיפא מינה הוה ליה למימר לא שנו אלא שערו אבל גופו לא, ועוד דאם איתא אף בבגדים דכתב בהו וכבס בגדיו צריך שלא יהא דבר חוצץ בו ואפילו אינו מקפיד ואלו במס' מקואות יהיב בהו שיעורא לחציצה ומייתי לה בשלהי פרק אלו קשרים על המרדעת חוצץ רשב"ג אומר עד כאיסר האיטלקי, ועוד שנינו שם של בנאים כלומר של ת"ח מצד אחד חוצץ ושל בור משני צדדין, ובזבחים דם על בגדו חוצץ ואם טבח הוא אינו חוצץ כלומר שאינו מקפיד, רבב על בגדו חוצץ ואם מוכר רבב הוא אינו חוצץ, אלא ודאי הלכתא בין לשערו בין לגופו בין לכל הנטבלין:

רמב"ם הלכות מקואות פרק ב הלכה טו

שתי שערות או יתר שהיו קשורין כאחת קשר אחד אינן חוצצין מפני שהמים באין בהן, ושערה אחת שנקשרה חוצצת והוא שיהיה מקפיד עליה, אבל אם אינו מקפיד עליה עלתה לו טבילה עד שתהיה רוב שער קשור נימא נימא בפ"ע כזה הורו הגאונים, ויראה לי ששערו של אדם כגופו הוא חשוב לענין טבילה ואינו כגוף בפני עצמו כדי שנאמר רוב השער אלא אף על פי שכל שיער ראשו קשור נימא נימא אם אינו מקפיד עליו עלתה לו טבילה אלא א"כ נצטרף לחוצץ אחר על גופו ונמצא הכל רוב גופו כמו שביארנו, ואחד הנדה ואחד שאר הטמאין שיש בראשן שיער. [השגת הראב"ד: ויראה לי ששערו עד שיש בראשן שיער. א"א כדברי הגאונים הוא העיקר].

חידושי הריטב"א מסכת עירובין דף ד עמוד ב

כי איצטריך (קרא) [הלכתא] לרובו ולמיעוטו כו'. פי' לחלק לנו ההפרשות שיש בין רובו ומיעוטו ומקפיד ושאינו מקפיד, והא דפי' רש"י ז"ל רובו רוב שער יש שנראה להם שרוצה לומר ואלו בגופו אין דקדוקין אלו אלא אפילו מיעוטו שאינו מקפיד חוצץ, והקשו דא"כ אפילו בבגדים נאמר כן שיש להם דין גופו ואנן אשכחן בזבחים (צ"ח ב') בדם או רבב שעל בגדו שאם היה טבח או מוכר רבב שאינו מקפיד אינו חוצץ, ועוד מההיא (יבמות ע"ח א') דנכרית מעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה ואתינן למימר טעמא משום דהוה ליה רובו [שאינו מקפיד] שאינו חוצץ מן התורה ועד כאן לא פרכינן עלה אלא משום דכי אמר ר' יצחק הכא ברובו אבל כולו אף על פי שאינו מקפיד חוצץ מן התורה, אלמא אפילו בגופו איתא לדר' יצחק דליכא חציצה מדאורייתא אלא ברובו המקפיד, וכן פי' ר"ת ז"ל וכן עיקר, אבל נראה שלא נתכוין רש"י ז"ל לכך אלא לאשמועינן דבשערו בלבד משערין ברוב ומיעוט ואין צריך לשער ברוב הגוף והשער וכדעת הגאונים ז"ל, ושלא כדברי הרמב"ם ז"ל שכתב שמשערין הגוף והשער ביחד שאין השער גוף בפני עצמו.

הר"ן על הר"ף מסכת שבועות דף ז עמוד א

דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוצץ. פירש"י ז"ל רוב שער קשור אחת אחת וכן פירש בפירקא קמא דסוכה משמע דס"ל דדוקא בשערו הוא דמפלגינן בהכי אבל בבשרו אפילו מיעוט שאינו מקפיד חוצץ ונראה שהזיקו ז"ל לפרש

22.

א א מיי פייט מהל
הל' ו' ומיי פ"ב
מקואות הל' ה סמג
סה וסמג עשין רמח ט
א"ח ס' שג סעי
וטוש"ע י"ד ס' קלח
:3

ב ב מ״י פ״ט מהל
הלכה ד׳ ט״ש״ע א״
שג סעיף י וסעיף
ג ג ד מ״י שם הל
ט״ש״ע א״ח ס״י שג
א וט״ש״ע י״ד ס״י
סעיף ג:
ד ד ו מ״י שם הלכ
ט״ש״ע א״ח שם ס
וט״ש״ע י״ד שם סעי

במה אשה יוצאת
אינה יוצאת
תצא אשה בראש
אקמה רב נתמן
שמה תודמן לה
ל מצוה
תחצצת נתרחק וממנו
בהן דאמות רב
אבל תכיל ללחללת
גדור בהו רבנן
אחותיה דרב הונא
דר' תישעו חזי
בדלתתן הני
לחללתן בראשית
הוו קפדי וכוין דלא
קפדי שרו וז"מ
לחללת אל
טממתא אל דחזתו
ואסיק' דחזותי
אזינ' חוצצין ואפי' קשורין
בראש ה
הזעם ש'הראש קשורין
ואפי' נכנסין בשער
חוצצין אבל חושי
וחושי ששתן בראש
חוצצין וכישי
הן קשורין ב
שמשותקין בבשר
המס באין תחת
לפיכך חוצצין. כ
בהן החקקין שצצצ
ואקוין
נבנות

בְּבִרְיָא מוֹשֵׁט
 רַעֲוֵן דְּשֵׁי ל' ו
 עוֹנֵן מַנְכֵסִים וּמַנְכֵסִין
 לְעֹשֶׂה דְחַבְרָה וְקו
 סְבִיב זְוֹלָרֵה וְהִבְדֵּג
 עַד לֵגֶה וְהוּא
 הַלְוִיִּים מִבְּרֵי עַמֵּי
 מִזֵּין לֵב עוֹלָם וְזֵין
 לְעֹשֶׂה וְאִתּוֹת ב' מ
 הַלְוִיָּה וְהַכֹּהֵן
 הַלְוִיָּה וְהוּא לֵב וְכֵן
 לְעֹשֶׂה וְזֵין לְעֹשֶׂה
 גַּבִּי [ע.י.ג.] גַּבִּי
 לְחֵלֶם זְוֹלָרֵה מִנְהֵר
 שֶׁלֹּא יוֹלֵם מִבְּרֵי עַמֵּי
 עַד גְּדִירָה עֵין ל' ו
 שְׁלֵמִים עוֹנֵן ש' ו
 לְמַנְכֵסִים וּמַנְכֵסִין ש' ו
 הַלְוִיָּה וּמַנְכֵסִין
 הַרְעוּשָׁה שְׁהִגֵּד
 הִרְבֵּה וְקוֹסְרֵה ה' ו
 עִבֵּי זְוֹלָרֵה [לְעֹמֵן
 שִׁיב עֵד הַרְעוּשָׁה ש.י.]
בְּהַרְבֵּה שְׁלֵמִים שְׁהִגֵּד
 לְעֹנֵן שְׁלֵמִים שְׁהִגֵּד
 חִלּוֹק צִין נְקוּבָה ל'
 נְקוּבָה וְזְוֹלָרֵה קַמְתִּי
 מַחֲלַת וְעֹשֶׂה עֵין
 בְּנוֹן אִישִׁי־גִלְיָה
 תַּחֲשֵׁב קַמְתִּי אִינו
 מַחֲלַת פִּתְרֵה כִּי
 (שְׁמַח) (ז.) לְעֵילִי
בְּהַרְבֵּה שְׁהִגֵּד
 הִנּוּחַ קַעֲטוֹת שְׁהִגֵּד
 אִישִׁי־עַם וְעֹנֵן
 עַד שִׁבְלֵת וּמַנְכֵסִין
 א' קַמְתִּי זְוֹלָרֵה
 יִסְחֹרֵם זְוֹלָרֵה
 [לְעֹמֵן ע.י.ג.]

(לקמן דף 75:) דליכא לכל הפחות
 איסור שצות גזולתו וסבירא הוא דכי
 היכי דיש איסור צעשיית קליעה הי"ץ
 יש איסור צעמירת קליעה ווא"ת מהאי
 טעמא תהא אשה אסורה לנאח צטילת
 דהא ודאי שריא לה צשעת טציילה
 ונימוס דילנא אחי לאחוי וי"ל
 דצדצרים שהם עיקר מלצוה ליכא
 למיגור דאפילו צחול אין דרך ללכת
 כלל ממקומו עד שליציסם אלח דוקא
 דצדרים קטנים יש לחוש שאין מקפיד
 אס אינם עליו ורגילותו הוא צחול
 כשמחזיקן פעמים נושאן צדו עד
 צימו ונראה ל"י דדוקא דצדרים
 שרגילות להסירן כדי להראותן או
 משום חליה או משום קפידא גזרו
 שלא לנאח דשמא כשיסיר יסכה שהוא
 שבת ואחי לאחוי אכל דצרים שמוחר
 לנאח צהן שאין רגילות להסירן מותר
 לקשור ולהחיר צרה"ר דליכא למחש
 למידי דאס יהא זכור שבת צשעת
 התרה לא אחי לאחוי ואס לא יהיה
 זכור שבת אפילו נאסור להחיר ולהסיר
 לא יועיל וכו"מ לקמן (דף 86.) דקמי
 צצרייתא וקושר ומחיר קמייע אפילו
 צרה"ר והא דלאצטרך התם לאשמעי'
 דשרי אע"פ שכל דבר מותר להסיר'
 כדפרישית לאצטרך לאשמעין דאין
 אסירין משום דמיחוי דקושרו עליו
 שלא לרפואה ומתחיל להוציא כי היכי
 דאסור צפילפל וגרגיר מלח"י לכתחילה
 לתת צפה צצבת או להחזיר אלח
 כמלצוה גמור חשיב מחמת הרפואה:

הוא נקט וכוון בראשי הצוות
לרצותם להפילו בראשי הצוות
ד' ע"ג קשה חוצץ ואור"י דללא רב
הוא הוה ידעין ככל מקום חוצץ
אפילו בראש אלא דלא למעוטי שם
דבר אמת: **השתא** קשה ע"ג
קשה חוצץ. סבר הש"ס דקשה ע"ג
ד' חץ טפי מקשה ע"ג קשה וד'
ע"ג קשה לא חץ כקשה ע"ג קשה
דלא ל' יהודה חוטי' נמר חץ חוצץ
ד' ד' על ג' קשה חוצץ פשתן
ד' קשה ע"ג קשה חוצץ וחוט
שיער קשה נמי קשה על ג' קשה

לכ"ע אין חו"צין אף על פי שחטי' פשתן חו"צין לכולי עגלות:
אלא א"ר יוסף. לפי שרז יוסף בעגמו מקשה שייד לומר אלא:
הכא
דהא עיילי דהו מיא מיהו כיון דשקלי לה משום טיטוף אחי לאחויינהו
מי מפרשין דך קפידא לענין חליה דקדק"ל רז"ב^ט ומקפיד עליו חוץ
הדקא אחמר ואשמעין דאט"ג דלא עיילי ביה מיא כיון דלא קפיד
מיהא מלי חוץ איכא למימר הא לאו חוץ הוא ואי אחת למימר דהוא
ריגין הכא האי גמי אריג הוא ומותר כיון דפשיטא לן דהיכא דמיטנפי
נשה מסמי לא אחא לאיפלוגי: ואז"ל חוציצין באדם. משום דמי התם
שער אין חוציצין. דלא מיהדק על גבי שער: ^א הבנות. קטנות ואורחא
ועות לתודייהו קאי אלא אחותין גמי קאי: ^ב מיעוטי מאי. אשמעין רב
צוארין דלא חייבי: ודבמא. הי חותין אחא למעוטי דלא חייבי צואר:
שכר: ^ג מיעוטי. בתמיה הא ודאי על גבי רך טפי מיהדק: ^ד פ"י שאין
רופין שבאניהיה. שומטין שם שלא יסתם הנקב: הבקין. ענקי^ה לרעות
הבקין. לשון קילקלי וצמק (לקמן דף קסד.) צמג"ל לאסור ר' סוס^ה
צמגל

⁶ **במה** * אשה יצאה
תצא אשה
בחומי פשתן ולא בו
תטבול בהן עד שתתרחץ
בסרביטין בזמן שאינ
לר"ה⁷ ולא⁸ בעיר שני
בנומים⁹ ולא בטבעת
במחט שאינה נקובה
חטאת: **גמ'** טבילה
רב נחמן בר יצחק¹⁰ א
טעם קאמר מה טעם
בחומי צמר ולא בחומי
חכמים בחול לא תמי
וכיון דבחול לא תמי
בשבת לא תצא דילכ
של מצוה ושריא לר
אמות ברה"ר בעא
* תיכי חלילתא מאי
שהוא אריג לא גזרו אי
בריה דרב יהושע¹¹ כ
ואיכא דאמרי אמר רב
חזינא לאחוותי דלא
בין חך לישנא ובין
דמוינן להך לישנא
גזרו דלאמרינן במסכת ב"ה¹² (דף יט.)

לא גזרו הני נמי ארור
משום קפידא דכיון דמי
תנן התם ואילו חזו
וחוסי פשתן והרצועה
יהודה אומר של צמר ו
שהמים באין בהן אמו
הבנות שנינו מתקין
מאי אילימא למעוטי
למעוטי דצמר השתא
דך על גבי דך מיבעי
פשתן השתא קשה ע
על גבי דך מיבעיא ע
מעמא דרב הונא ד
את עצמה אייתיביה
בחוטין שבאזניהן
שבצואריהן ואי אמרת
חבקין שבצואריהן א

לדאי קפדי לנטול מראשן כשהן רוחות אסור לנאח בהן בשבת ווע"א¹ לענין אידידוקי לא חייצי ומותרות לטול בהן הלכך הני מין דמיטנטי מוקפד קפדן שלא להיות גראשן בשעת טעילתן מפני שהמים ממחין את הטיט ומלכלך בשרן בעלייתן מן הטעילה ווע"א² דהעילה לא וואסור לנאח בהן ולישנא קמא לא גזרו אלא במידי דחייך לטעילה ורע (שירויזן 97 ד:) וקשא לי גבוא טוצא חדא דכי איממר ההיא במידי ד עליה חשיב כבופיה ויטל לגבי שעור אזל במידי דלא מיהדק ועיילי ביה חוצץ דהתם לא דק בלישניה ומיאו כל מידי דקפיד עליהו אסור היכי מוקפד קפדן על כרחיך חייך דהא רב הונא צריה דרב יהושע אהלכא ואלו חוצץן בכלים תני לענין טעילת אדם ואלו חוצץן בחדם: ש"י צמר וי דמילתא נקט: וברז"ל בראשי הברות שנינו: לא תימא שבראש הצנות לא הונא דחוטין נמי בראשי הצנות שנינו: אייבא אַמבוי. חוטין הקשורין לא הונא דחוטין נמי בראשי הצנות שנינו: ע"י גבי קשה. שער: ע"י ר"ך. למאמר קרוי רך לגבי פסתן ולגבי שער: ע"י גבי קשה. שער: ע"י ר"ך. אישח הונקת העצמה. להדק חוטין בלואיה עקצורן בציור שיהי רפין: שאינו מוזהבם רחבות³ ללא למכשט עקצורן דומיא דחוטין שצאזיה

ר"ע מברטנורא

פרק ט משנה א

אלו חוצצין חוטי צמר
וחוטי פשתן והרצועות.
שהבנות מקלעות בהן
שער שבראשן, והן
מהדקות בשער שבראש
ומונעות המים מליכנס

אלו חוצצין באדם, חוטי צמר וחוטי פשתן
והרצועות שבראשי הבנות. רבי יהודה אומר, של
צמר ושל שער אינם חוצצין, מפני שהמים באין
בהם:

בשער: של צמר ושל שער אין חוצצים. ואין הלכה כר' יהודה בשל צמר, אבל בחוטין
של שער מודים לו חכמים, לפי שהמים נכנסים בהן. ודוקא חוטים שבראש, חוצצין.
אבל של צואר, אין חוצצים, שאין אשה חונקת את עצמה:

מים טהורים

ביאור המשנה:

'אלו חוצצין באדם, חוטי צמר וחוטי פשתן, והרצועות שבראשי הבנות', היינו, אלו
המנויים במשנה חוצצין בטבילת אדם, החוטים והרצועות שהבנות מהדקות בהם את שערן,
ואין המים נכנסים ביניהם ובין השיער, 'רבי יהודה אומר, של צמר ושל שיער אינם
חוצצין מפני שהמים באין בהם', לדעת רבי יהודה, חוטים של צמר או של שיער אינם
חוצצין מפני שאינם מתהדקים כל כך, והמים נכנסים בהם, ואין הלכה כרבי יהודה, וכל
זה בחוטין של צמר אבל בחוטין של שיער מודים לו חכמים, לפי שהמים נכנסים בהם
ודוקא חוטין שבראש חוצצין אבל חוטין של צואר אין חוצצין משום שאין אשה חונקת
את עצמה.

הרחב דבר:

האם חציצה תלויה רק בקפידא או לא? והאם תלוי בקפידתו או בקפידא
דרובא דעלמא? (משנה אחרונה).

'אלו חוצצין באדם', הקשה ה'משנה אחרונה', אע"ג דבסוף פרקין (פ"ט) תנן כלל, 'זה
הכלל כל המקפיד עליו חוצץ ושאינו מקפיד עליו אינו חוצץ', ואם כן לא צריך למתני
'אלו חוצצין ואלו אין חוצצין', כיון דבקפידא תליא מילתא, ותירץ דלאו קושיא היא,
דהכלל שבסוף פרקין, הוא בדבר החוצץ בפני המים שאין המים באין שם וזה תלוי
בקפידא, שכל שאינו מקפיד עליו הרי הוא כבשרו, ואפילו אין המים באים לבשרו כיון
שהמים על הדבר החוצץ הרי הוא כנוגע בבשרה, והכי תנן בפסחים (פ"ג מ"ב), 'ואם רוצה
בקיומו הרי הוא כעריבה', אבל דבר החוצץ והמים נכנסים לבשרה אין זו חציצה, והשתא

בעא מינה רב כהנא מרב תיכי חלילתא מאי. אמר ליה אריג קאמרת כל שהוא אריג לא גזרו איתמר נמי אמר רב הונא בריה דרב יהושע כל שהוא אריג לא גזרו. ואיכא דאמרי אמר רב הונא בריה דרב יהושע חזינא להו לאחוותי דלא קפדי עלייהו. מאי איכא בין האי לישנא להאי לישנא. א"ב דטניפן להך לישנא דאמר כל שהוא אריג לא גזרו הכא נמי אריג. להך לישנא דאמר חזינא לאחוותי דלא קפדי עלייהו הני כיון דטניפן מיקפד קפדי עלייהו פי' רש"י דטניפן החוטין שהן מלוכלכין בטיט ומקפידות להסירן בשעת טבילה לפי שהמים ממחין הטיט ובעלותן מן הטבילה ירד הטיט על בשרן ותתלכלך. ויש מפרשים דטניפן כגון שהחוטין מוזהבין ויפין ומטנפין מחמת המים ולכך מקפידות להסירן בשעת טבילה שלא יתלכלכו ולא דמיא לבגדיה שהיא צריכה לפשטם בשעת טבילה ולא חיישי' דלמא אתי לאיתויינהו לפי שהבגדים היא לובשת מיד אחר שטבלה אבל דברים קטנים חיישינן שמא תוליכם בידה

לבוש יורה דעה סימן קצח

סעיף ג

והא דחוטי צמר ופשתן חוצצין, הני מילי כשהם עשויים מעשה גדיל או אפילו ארוגים מפני שהן מהודקין ולא עיילי בהו מיא וחוצצין, אבל אם הם חלולין עשויין מעשה רשת אינן חוצצין, דרפויין הן ועיילי בהו מיא. ויש אומרים שאם היו מוזהבות חוצצין ואף על גב דעיילו בהו מיא, כיון שמקפדת עליהם שלא יטנפום המים והוה ניחא לה שלא יבואו שמה המים, פוסלת בטבילה כחציצה דלא עיילו בהו מיא, וכן אם היו מטונפין מתחלה קודם שטבלה בהן חוצצין מפני שמקפדת שלא יבואו שמה המים, מפני שהמים ממחין את הטיט ומלכלך בשרן בעלייתן מן הטבילה, והכי נמי כיון דהוה ניחא לה שלא יבואו שמה המים הוה כחציצה דלא עיילו בהו מיא ופוסלת הטבילה. ויש אומרים הטעם דמוזהבות ומטונפות דחוצצין הוה נמי משום דלא עיילו בהו מיא, דכשהם מוזהבות או מלוכלכות, על ידי זהב או הלכלוך הם מתהדקות טובא עד דלא עיילי שם מיא ולכך חוצצין, אבל דבר הרפוי דעייל שם מיא לעולם אינו חוצץ אפילו דרכו להקפיד עליו לפעמים להסירו.

בעלי הנפש שער הטבילה סימן ג

כתב רב אחא (שאילתא צו) כד טבלא אתתא צריכה וכו' ולא תכרוך עילוי מזיא בשעת טבילה לא חוטי עמרא ולא חוטי כתנא ולא תיכי, דקטמי והוי חציצה.

והני תיכי דכתב רב אחא אפשר בתיכי דטניפן קאמר כדאיתא במסכת שבת (נז א) דאי בלא טניפן הא אמרינן התם בעא מינה רב כהנא מרב הני תיכי חלילתא מאי אמר ליה כל שהוא ארוג לא גזרו. אתמר נמי אמר רב הונא בריה דרב יהושע חזינא לאחוותי דלא קפדן עליהו. ואמרינן התם מאי איכא בין האי לישנא להאי לישנא, איכא ביניהו דטניפן וכו'. אלמא אי טניפן קפדן עליהו בשעת טבילה ואי לא לא. אי נמי שאני תיכי חלילתא משאר תיכי שהן מעשה עבות כי הן מהודקות מאד, אבל החלולות הן מעשה אורג והמים נכנסין בהן והקשר מתרפה. ובמסכת שבת לא התירו אלא החלולות הנקיות מן הטיט, וכשאסר רב אחא לא אסר אלא באותן שהן גדילות עשויות מעשה עבות. עוד נראה לי כי החלולות יותר הן מרופות מן הארוגות, כי הארוגות מפני שהן שתי וערב מהודקות הן מאד, אבל אלו החלולות שהן מעשה רשת רפויי מרפו טובא ולא מהדקי שפיר ועיילי מיא תותייהו, הלכך לא שרינן אלא בחלולות לבד שהן עשויות מעשה רשת כמותן אבנטיין של צמר שבאין מספרד, והוא שיהיו נקיות מן הטיט יפה יפה. ואם תאמר כיון דארוגות חוצצות ואף על גב דלא טניפן, כי אמרינן התם מאי איכא בין האי לישנא להאי לישנא ואמר ליה איכא ביניהו דטניפן, הוה ליה למימר איכא ביניהו דאריגן, להך לישנא דאמרת משום ארוג הא נמי ארוגות איהו ושרו, להך לישנא דאמרת משום קפידא הא נמי מקפד קפדן עליהו ואסירי. הא לא קשיא מידי, דאיכא למימר בחלולות עצמן בעא לפלוגי דהיכא דטניפן אסירי משום דקפדן עליהו בשעת טבילה, ולעולם ארוגות אף על גב דלא טניפן חוצצות, דאי לא הוה ליה לרב כהנא למבעי בארוגות.

הר"ן על הר"ף מסכת שבת דף כו עמוד א

כל שהוא ארוג לא גזרו. לצאת בשבת דלענין חציצה לא חייץ דלא מצי להדוקי שפיר ואיכא מאן דאמר דוקא ארוג כי האי שהוא חלול ואי אפשר שלא יכנסו שם המים אבל ארוג שאינו חלול חייץ:

נשים שיש להם וולקשטר"ש בשערות שנעשה להם כלילות מחמת שד וסכנת נפשות לגלחו דלא חייצי דכיון דמהדקי טובא זה בזה הוי כבלוע ובית הסתרים דלא מטמא וכיון דלא מטמא לא חייצי ועוד דקיימא לן שלשה נימין קשורות אינן חוצצות אפי' לא חשבת להו כבלוע ובית הסתרים ולא הוי כחתיכה אחת כיון דשלשה נימין אין חוצצין משום דלא מהדקי ועיילי בהו מיא כ"ש שערות טובא [ועוד] שכיון דלא מצי לגלחן מפני הסכנה הוי רביתיה ולא חייצי כדאמר' פ' הערל העובר היינו רביתיה אף על גב דלאו ירך אמו הוא גם כתב משם הגאונים דוקא בצק שתחת הצפורן חוצץ אבל הצפורן עצמו אין חוצץ ואפי' אם היתה גדולה ועומדת ליחתך ופורחת ועובר מכנגד הבשר אינה חוצצת וטעמא משום דהצפורן הוי מגוף האדם.

סדרי טהרה - שיעורי טהרה סימן קצח ס"ק יט

נדונין לעצמן והוי כמו כל הגוף דחוצץ מן התורה אפילו אינו מקפיד, עכ"ד:

ודבריו נכונים לדינא. ובלאו הכי אין לדמות מה שנעשה על ידי אדם על ידי סמים או על ידי משקה המדבק, לדבר הנעשה ממילא מתולדה או על ידי קליעות שד, דהאי י"ל דמידבק טובא עד ששם בלוע עליו, מה שאין כן בדבר הנעשה על ידי תחבולות אדם יש לומר דלא מיקרי בלוע משום דלא מידבק כל כך. וגם לטעם שכתב להתיר מטעם שלשה נימין קשורים דאינו חוצץ כל זמן שנעשה מעצמם, מה שאין כן כשנעשו דבוקים על ידי דבר אחר שלא על ידי קישור, וכמו שכתב גם בספר הנ"ל. וגם הטעם דהכי רביתא לא שייך במה שנעשה במתכוין, דלא שייך כן אלא מה שהוא כן בתולדה. וגם המרדכי לא כתב דהוא היינו רביתיהו אלא כיון שהוא סכנה להסירם, מה שאין כן בכהאי גוונא מאן לימא לן דהוא סכנה להסירם:

וכבר ידוע כשהפוסק מביא טעמים הרבה להתיר שאין ללמוד מזה להתיר אלא מהני גווי דשייכי נמי כל הני טעמים, כל שכן בנדון דידן דכולה טעמיה לא שייכי הכא. וגם מה שכתב להתיר לעשות במיעוט שערות שלה מטעם דהיא אינה מקפדת וגם שאר נשים אלו היה להם חולי כזה לא היו מקפידים לעשות כן על פי הגדות רופא מומחה, סברא קלושה היא. ועוד, דאם כן ברטיה שעל גבי המכה דסעיף י"ד ובאגד שעל גבי מכה וקשקשים שעל השבר דסעיף כ"ג נמי נימא הכי, שהרי כל בני אדם שיש להם מכה או שבר אינן מקפידים בכך כיון שמתרפאים בו, ובעל כרחך צריך לומר דשאני בהאי דקליעות שערות שנעשו על ידי שד סכנה להסירן, מה שאין כן בהא דאגד וקשקשים שאפשר להסירן לפי שעה, והכי נמי בנדון דידן שנעשה על ידי אדם הני קליעות מאן לימא לן שהוא סכנה אם תסירן. ואולי כיון שהיא דואגת שלא תשוב לחליה הוי אינו מקפיד, וצ"ע. ועיין מה שכתבתי לקמן [ס"ק כג] גבי גליד שחוצץ למכה דסבירא להו לכמה פוסקים דאפילו היא מצטערת בנטילתו אפילו הכי לא מקרי מיעוטו שאינו מקפיד, ואולי הכא ודאי דאינה מקפדת, ועל כל פנים בכל השערות שלה או ברוב השערות שלה ודאי דאסור לעשות כן לכתחלה על ידי תחבושת וסמים, ואם עשתה כן הוא חוצץ בטבילה:

כתב בשו"ת פנים מאירות חלק ב' סימן קמ"ז שנשאל באשה שחלתה ואמרו לה הרופאים שאין לה תקנה אלא אם כן שתעשה לה מאר לאקי"ן על ידי פיזור סמים כתושים, ועל ידי זה נסתבכו השערות, אם הוא חוצץ בטבילה או לאו. והשיב לאיסור, דהא כתב המרדכי בהני קליעות שערות שנעשו על ידי שד להתיר כיון דמהדקי טובא זה בזה הוי כבלוע דלא מטמא, וכיון דלא מטמא לא חייצי, ועוד דקיימא לן שלשה נימין קשורות אינן חוצצות, ואפילו לא חשיב לה כבלוע לא הוי כמו חתיכה אחת משום דלא מהדקי ועיילי בהו מיא, ועוד כיון דלא מצי לגלחן משום סכנה הוי רביתיהו ולא חייצי, כדאמר בפרק הערל דף ע"ח גבי עובר אף על גב דלאו ירך אמו הוא, עכ"ד [מרדכי]. ובנדון זה שרוצים לעשות על ידי תחבושת, השני טעמים הראשונים לא שייכי, דטעמא דחשיב כבלוע היינו כשנעשו משערות עצמן, אבל לא מדבר אחר הבאים על השערות. וגם לטעם השני דעיילי ביה מיא, זה הטעם לא שייכי אלא היכא דהיה חשש מחמת קשירות השערות, אבל הני שנעשו על ידי פזירת הסמים ודאי חייצי. ואין לנו להשען אלא על טעם דהיינו רביתא, או על טעם שכתב הלבוש [סעיף ה] כיון שאינה מקפדת אם הוא מיעוט שערות, אבל בנידון שלפנינו מי יאמר שרפואה זו בדוקה, בודאי אם היה ברור לנו שתתרפא מחולי זה על ידי קליעות שערות אלו היינו מצינן למימר כיון דכל אשה שאירע לה חולי כזה בודאי לא היתה מקפדת על דיבוק שערות שלה אם היתה יודעת שתתרפא על ידו, אבל כאן מי יאמר לן שרפואה זו תהיה בדוקה, ואף אם הוא רופא ישראל שמא לא יצליח ברפואה זו, או שמא לא יקבל האי גופא סמא, או לא יתהוו לה הני מאר לאקי"ן על ידי זה ואז בודאי תקפיד, וגם לא שייך לומר הכי רביתא, וצריכין אנו לומר דאם היה לאשה חולי כזה והיה רופא מומחה מגיד לה שאי אפשר להתרפאות אלא על ידי עשיית מאר לאקי"ן אלו לא היתה מקפדת, אם כן בכהאי גוונא בכולן אינה מקפדת, וכמו שכתב הבית יוסף [עמוד קפט ד"ה צבע] גבי מי שדרכו לצבוע. ונראה דעל כרחך צריכין לישאר רוב שערותיה שלא יהו נקלעים, דאז לא חייצי אלא מדרבנן וסמכין שפיר ארופא מומחה, מה שאין כן ברוב שער דלא מהני מדרבנן אפילו אינו מקפיד, ואין צריך לומר בכל השער דאפילו מדאורייתא חוצץ אפילו באינו מקפיד דהשער

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

שהרי רובו ומקפיד עליו לחוץ דבר תורה אין חילוק בין שדרך בני אדם להקפיד והיא אינה מקפדת ובין שהיא מקפדת ורוב בני אדם [ואינם] מקפידים בכל ענין חוץ דבר תורה דהא סתמא קאמר דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוץ, אם כן אף מה שגורו חכמים מיעוטו ומקפיד עליו בכל ענין גורו אטו רובו ומקפיד, ואין כאן ספק כמו שכתב צ"ח יוסף דמספקא ליה, ותו בדברי הרמב"ם ורבינו משמע להדיא לחוץ כמו שכתב צ"ח יוסף, וזכרנו הרשב"א נמי ליכא ספק דמה שכתב שדרך האשה להקפיד נכון לרבותא נקט הכי דאפילו היא אינה מקפדת אלא רוב נשים

מקפידות חוץ כל שכן כשהיא מקפדת אע"פ שרוב נשים אינן מקפידות ודאי משמע להדיא לקמן בסימן זה אלא מה שכתב צ"ח שסתם הציפורן עיי"ש. גם בדברי הרמב"ם אין ספק דהכי ס"ל דכי היכי דרובו ומקפיד בכל ענין חוץ דבר תורה בין שהוא לצדו מקפיד בין שרוב בני אדם מקפידים אע"פ שהוא אינו מקפיד הכל נמי מיעוטו ומקפיד דגורו חכמים בכל ענין גורו משום רובו ומקפיד כדפרישית כ"ל: **וה"ש ואם הוא חופה רוב הגוף וכו'.** נראה שרבינו דקדק לומר דלא כפירוש רש"י שפירש רובו ומקפיד בשער ומשמע אלא צדו מקפיד אפילו מיעוטו שאינו מקפיד חוץ דליתא אלא בגופו נמי אינו חוץ צדו מקפיד אלא בחופה רוב הגוף וכן כתבו המוספים בעירובין (ד' ד"ה דבר) צ"ח רבינו חס והסמ"ג בעשה רמ"ח (רמב"ם): על שם רבינו חננאל:

ב ואילו הדברים שחוצצין חוטי צמר ופשתן ורצועין שכורכין בהן השער בראש וכו'. כלומר או חוטי צמר או פשתן או רצועות וכו' והוא משנה ומסקנא דגמרא ריש צמה אשה וכפי פירוש המוספים לשם דייבור ראשון וכ"כ הרא"ש לשם דמייירי צמותין שכורכין בהן השער וכל השערות נכרכין צמותין שמשכיב דבאלו איכא לחלק בין חוטי צמר או פשתן לחוץ וצ"ח חוטי שער דאין חוץ וכן בין מעשה גדיל למעשה אריג אלא צמותין שקולעת בהן שער עולה חוץ אפילו צמותי שער ומעשה אריג ודלא כפירוש רש"י שפירש דמייירי צמותין שקולעת בהן שער: **ובת"ב** צ"ח יוסף ומ"מ ק"ל רבינו צמה שלא כתב דכורכין על השער מועיל רפיון אלא אם הם צמח הקליעה אינו מועיל רפיון עכ"ל ואפשר דכיון דבסימן קל"ט (א"ל) כתב דאין עטילתה עטילה אלא אם כן חופפת שער ראשה במסרק השתא ממילא שמעין דאם היו שערות ראשה קלועין

מטבול צ"ח עד שמרפס וצמותין שעל שערותיה מועיל צ"ח רפיון שלא יהו מהודקים על ראשה אלא צמותין שצמח קליעותיה אין מועיל צ"ח רפיון כל כך כיון דאין המים נכנסים צמח הקליעה עד שמסתור אותה לגמרי עכ"ל ורבינו כתב שכורכין צ"ח השער צ"ח והוא כפירוש המוספים והרא"ש

דרכי משה

קצח (א) ויקמן בסימן זה (ארוך אות יב) כתבתי דברי יא המרדכי שכתב בהדיא שחוצץ:

פרישה

(ג) כיון שדרך רוב בני האדם להקפיד בכך. דנטלה דעתה אלא כל אדם דאם לא כן נחמ דנריך לשיעורין:

הגהות והערות

[י] וזה לשון הרשב"א בתורת הבית הארוך שם דף לב ע"ב "דכין שאין דרכן של אנשים להקפיד אע"פ שזה מקפיד בטלה דעתו", ועיין ב"ח סעיף א וצ"ע. שיורי טהרה סק"ה: [יא] כתב הש"ך (סק"ב) דכוונתו לדברי המרדכי בשם הרא"מ הביאו ב"י בדף פו ע"א (ד"ה כתב המרדכי) ובדרכי משה הארוך אות יב שכתב לענין דם דיו וחלב דהחילוק בין לח לביש מטעם הקפדה הוא, שעל יבש דרך בני"א להקפיד ועל לחין אין מקפידים, אבל אי מקפיד אפילו לח חוצץ. ויש להעיר דבאמת ביראים הלשון שונה קצת ושם יש קצת מקום לפרש שמה שסיים שאם מקפיד חוצץ לא קאי לענין דם דיו וחלב אלא חזרו על טיט צלול המוזכר תחלה (שהרי תכלית כל דבריו שם הוא לענין טיט צלול, לכר דגם בלח שייך חציצה ודלא כמי שפירש דהמים נכנסין בלח עיי"ש) שבוה כיון שאי אפשר לקבוע מהו דרך בני אדם תלוי הדבר בכל אחד ואחד. ואף שזה דחוק, לכאורה מוכרח כן כי להלן (יראים סוף סימן קצב, יריאים השלם סוף סימן כו) כתב "פירוש הקפדה דרך בני"א כיצא בזה להקפיד ואם יש (ביראים השלם ליתא תיבת "יש") מקפיד דבר שאין דרך בני"א להקפיד או אינו מקפיד בדבר שדרך בני"א להקפיד בטלה דעתו אצל כל אדם". אמנם בתועפת ראם (ליראים השלם סימן כו ס"ק רסד) פירש כוונתו במה שכתב ואם יש מקפיד בדבר דר"ל לא שהטובלת מקפידה אלא שיש מי שמקפיד, עיין שם ובס"ק סב ובס"ק רי שהוכיח כן:

מפתח סדרי טהרה

קצח (א) שיורי טהרה סק"ה:

לומר שאף על פי שאין בקליעות השער אלא כרוכין עליו בלד חולצין ומ"מ קיצר כמה שלא כתב דכרוכין על השער מועיל רפיון אבל אם הם בחזקת הקליעה אינו מועיל רפיון (ב): **כתב הרא"ש** בפרק מינוקם (הל' מקואות ס"י כה) חוטי זמר וחוטי פשתן לא היו מיעוטו שאינו מקפיד לפי שמקפדת להסירן בשעת חפיפה וכיון דאיכא זימנא דמקפדת חוץ לעולם: **וב"ש** או אם הם בשאר מקום בגוף חוץ מהחוטין שסביב הצואר. שם נרשם פרק כמה אשה (טו). מיתמי מתניחין דאלו חולצין בלדס חוטי זמר וכו' וקאמר עלה אמר רב הונא וכולן בראשי הצנות שנינו כלומר לא

חימא דבראשי הצנות דקמני מתניחין ארצועות לחודייהו קאי אלא אחוטינן נמי קאי מתקיף לה רב יוסף למעוטי מאי חילימא למעוטי דלואר ודמאי חילימא למעוטי דלמר השתא רב על גבי קשה חוץ רב על גבי רב מיבעיא ואלא למעוטי דחוטי פשתן השתא קשה על גבי קשה חוץ על גבי רב מיבעיא אלא אמר רב יוסף היינו טעמא דרב הונא לפי שאין אשה חונקת את עצמה כלומר אינה מהדקת חוטים שצווארה וקושרתן צריח שיהו רפים ומשום הכי אמר רב הונא דכל הני ששנינו במשנה זו שחולצין דוקא בכרוכין בראש היא אבל אם הם כרוכין צוואר אינם חולצין לפי שאינם מהדקים משום דאין אשה חונקת את עצמה וממילא משמע דכרוכין בשאר מקומות הגוף כיון דלא שייך בהו טעמא דאין אשה חונקת את עצמה חולצין וקל וחומר מכרוכין בשער שאם על גבי קשה חולצין על גבי רב מיבעיא: **וב"ש** וקפ"א שסביב הצואר חוצצת. שם אייתינהו הצנות יוצאות בחוטים שצאניהן אבל לא בחזקים שצאניהן ואי אמרת אין אשה חונקת את עצמה חזקים שצאניהן אמאי לא אמר רבינא הכא בקטלא עסקינן דאשה חונקת את עצמה דניחא לה כדי שתרצה בעלה בשר ופירש רש"י קטלא בגד חשוב לתלות צווארה כנגד לבה יד ויש לו מקום שגלים כעין שעושים למכנסים ותוחבת בו רצועה ומוללתו סביב הרצועה וקושרת הרצועה סביב צווארה וחונקת עצמה בחזקת כדי שיהא צורה בולט ומראה בעלת בשר ומתוך שהרצועה חלקה ורחבה אינה מוזהקת:

ג(א) ד(א) וד"ה דחוטי צמר ופשתן חוצצין דוקא כשהן מעשה גדיד וכו'. שם בעא מיניה רב כהנא מרב חימי חלילתא מאי אמר ליה ארוב קאמרת כל שהוא ארוב לא גזרו אימתר נמי אמר רב הונא צריה דרב יהושע כל שהוא ארוב לא גזרו ואיכא דאמרי אמר רב הונא חזינא לאחיותי דלא קפדן עלייהו מאי איכא בין האי לישנא להאי לישנא איכא בינייהו דטניפן להך לישנא דאמרת כל שהוא ארוב לא [גזרו] הני נמי ארוב ולהך לישנא דאמרת משום קפידא כיון דטניפן מיקפד קפידא עלייהו: **ופירש"י** רש"י חימי חלילתא. שרשרות של חוטים חלולות ועגולות ואינה יכולה למתחן ולהדקן על השער בחזקה והמים נכנסין בהם ומיבעיא ליה מי הו חזינא ולא חלזא בהם בשבת משום גזירת טבילה מזה או לא הוה חזינא: כל שהוא ארוב לא גזרו. ללכת צו בשבת דלענין חזינא לא חייך דלא מצי לאהדוקי שפיר: לאחיותי דלא קפדן עלייהו. ליעול מראשן כשהן רוחות בחמין אלמא עיילי בהו מיא שפיר אפילו להנחת רחיה וכיון שכן לענין טבילה נמי לא צריכי להחירן ומותר ללכת בהם בשבת דהא אי מיתרמי טבילה לא שרו להו לא משום חזינא ולא משום קפידא: דמיטנפי. שנטנפו הנך חימי בטיט: הא נמי ארוב הוא. והא קאמר דלא גזרו כלל ללכת ולהאי לישנא דלא קפדי משמע דאי קפדי לנטול מראשן כשהן רוחות אסור ללכת בהן בשבת ואע"ג דלענין אהדוקי לא חייבי ומותרות לטבול בהן הילכך הני כיון דמיטנפי מיקפד קפדן [שלא] להיות בראשן בשעת טבילתן מפני שהמים ממחין את הטיט ומלכלך בשרן בעלייתן מן הטבילה ואע"ג דחזינא לא הו דהא עיילי בהו מיא כיון דשקלו להו משום טינוף אמו לאחיותיה ואסור ללכת בהם בשבת וללישנא קמא לא גזרו אלא במידי דחייך לטבילה ורבותי מפרשים הך קפידא לענין חזינא דקיי"ל רובו ומקפיד עליו חוץ וקשיא לי בגוה טובא חדא דמי אימתר ההיא במידי דמיהדק אימתר ואשמועינן דאע"ג דלא עיילי ביה מיא כיון

ומיבעיא ליה מי הו חזינא ולא חלזא בהם בשבת משום גזירת טבילה מזה או לא הוה חזינא: כל שהוא ארוב לא גזרו. ללכת צו בשבת דלענין חזינא לא חייך דלא מצי לאהדוקי שפיר: לאחיותי דלא קפדן עלייהו. ליעול מראשן כשהן רוחות בחמין אלמא עיילי בהו מיא שפיר אפילו להנחת רחיה וכיון שכן לענין טבילה נמי לא צריכי להחירן ומותר ללכת בהם בשבת דהא אי מיתרמי טבילה לא שרו להו לא משום חזינא ולא משום קפידא: דמיטנפי. שנטנפו הנך חימי בטיט: הא נמי ארוב הוא. והא קאמר דלא גזרו כלל ללכת ולהאי לישנא דלא קפדי משמע דאי קפדי לנטול מראשן כשהן רוחות אסור ללכת בהן בשבת ואע"ג דלענין אהדוקי לא חייבי ומותרות לטבול בהן הילכך הני כיון דמיטנפי מיקפד קפדן [שלא] להיות בראשן בשעת טבילתן מפני שהמים ממחין את הטיט ומלכלך בשרן בעלייתן מן הטבילה ואע"ג דחזינא לא הו דהא עיילי בהו מיא כיון דשקלו להו משום טינוף אמו לאחיותיה ואסור ללכת בהם בשבת וללישנא קמא לא גזרו אלא במידי דחייך לטבילה ורבותי מפרשים הך קפידא לענין חזינא דקיי"ל רובו ומקפיד עליו חוץ וקשיא לי בגוה טובא חדא דמי אימתר ההיא במידי דמיהדק אימתר ואשמועינן דאע"ג דלא עיילי ביה מיא כיון

ומיבעיא ליה מי הו חזינא ולא חלזא בהם בשבת משום גזירת טבילה מזה או לא הוה חזינא: כל שהוא ארוב לא גזרו. ללכת צו בשבת דלענין חזינא לא חייך דלא מצי לאהדוקי שפיר: לאחיותי דלא קפדן עלייהו. ליעול מראשן כשהן רוחות בחמין אלמא עיילי בהו מיא שפיר אפילו להנחת רחיה וכיון שכן לענין טבילה נמי לא צריכי להחירן ומותר ללכת בהם בשבת דהא אי מיתרמי טבילה לא שרו להו לא משום חזינא ולא משום קפידא: דמיטנפי. שנטנפו הנך חימי בטיט: הא נמי ארוב הוא. והא קאמר דלא גזרו כלל ללכת ולהאי לישנא דלא קפדי משמע דאי קפדי לנטול מראשן כשהן רוחות אסור ללכת בהן בשבת ואע"ג דלענין אהדוקי לא חייבי ומותרות לטבול בהן הילכך הני כיון דמיטנפי מיקפד קפדן [שלא] להיות בראשן בשעת טבילתן מפני שהמים ממחין את הטיט ומלכלך בשרן בעלייתן מן הטבילה ואע"ג דחזינא לא הו דהא עיילי בהו מיא כיון דשקלו להו משום טינוף אמו לאחיותיה ואסור ללכת בהם בשבת וללישנא קמא לא גזרו אלא במידי דחייך לטבילה ורבותי מפרשים הך קפידא לענין חזינא דקיי"ל רובו ומקפיד עליו חוץ וקשיא לי בגוה טובא חדא דמי אימתר ההיא במידי דמיהדק אימתר ואשמועינן דאע"ג דלא עיילי ביה מיא כיון

דרכי משה

(ב) וכתב בהגהות שערי דורא (הל' נדה ס"י יב ד"ה חוטי) אף דברים יב) שאינם חוצצין לא תטבול בהן לכתחלה גזירה אטו דברים שחוצצין:

פרישה

אם לא כשהם מוזהבים או מטונפים. אשר"י יג, ועיין בבית יוסף: (ו) וקפ"א שסביב הצואר וכו'. קטלא [נלשון אשכנזי] פירש רש"י בגד חשוב תלוי צווארה נגד לבה ויש לו מקום שגזין כעין שעושים למכנסים ותוחבת בו רצועה ומוללתו סביב הרצועה וקושרת סביב צווארה וחונקת עצמה בחזקת כדי שיהא צורה בולט ומראה בעלת בשר ומתוך שהרצועה חלקה ורחבה אינה מוזהקת ע"כ ועיין בעור אורח חיים סימן ש"ג (טו) וגם מ"ש בסמוך:

הגהות והערות

[ב] **לפ"א** וד"ה כוונתו לדברים שהם רפויים קצת וכדומה שהמים נכנסים בהן דאפילו הכי לא תטבול בהן והיינו משום גזירה אטו דברים שהן מהדקים טפי, ועיין בי"ח סעיף כ"ז וסדרי טהרה סק"ו אך בט"ז סק"ד פירשו גם לענין מיעוט שאינו מקפיד: [ג] **עיי"ן** ב"י באן [ד"ה כתב הרא"ש] שמביא דברי הרא"ש, ומ"אבל עד גמירא ליתא בהרא"ש, ולא הביא הרא"ש דיני אריג ומטונפות או מוזהבות אלא לענין שבת (שבת פ"ו סימן ב): [ד] **ש"א** יפול מה שהיא אוכלת על בגדיה ויש לו מקום שגזין וכו' ומוללתו סביב הרצועה שהבדיר רחב הרבה וקושרת הרצועה וכו', כו הוא ברש"י:

לאייתניהו בשרות הרצים. ולפי זה נריך לומר דללישנא קמא דמותר ללאת
 צהן לרשות הרצים אע"פ דלית בזה משום חליצה כיון דמיטנפי ומקפיד
 עלייהו אפילו הכי כיון דלא שכיחא דמיטנפי לא גזרו צהן שלא ללאת
 לרשות הרצים שהרי כל שהוא אריג עיילי בזה מיא וליכא חליצה ואע"פ
 דהיכא דמיטנפי איכא חליצה משום
 דקפדי מ"מ כיון דלא שכיחא לא גזרו
 משום האי מיעוטא דלא שכיחא שלא
 ללאת בחוטין שהן אריג בצצת כך נראה

לי לפי פירוש רבותיו של רש"י ונתייבשה הקושיא שהקשה רש"י על פירוש
 זה בטוב טעם: וזה לשון הרא"ש פירש רש"י דטניפן החוטין שהן
 מלוכלכין בטיט ומקפידות להסירן בשעת טבילה לפי שהמים ממחין הטיט
 ובעלותן מן הטבילה ירד הטיט על צורה ומחלכלך וי"מ דטניפן כגון
 שהחוטין מוחזקים ויפין ומיטנפין מחמת המים ולכן מקפידות להסירן בשעת
 טבילה שלא יתלכלכו עכ"ל: ומה שזכרנו שדבר פשוט הוא דכיון
 דמקפידות להסירן כדי שלא יתלכלך הצער בטיט אי נמי שלא יתלכלכו
 החוטין המוחזקין איכא משום חליצה לדברי הכל כיון דמקפידות ואע"פ
 דלא מיהדק וכמו שפירשו רבותיו של רש"י ולא פליגי לישני אלא לגבי
 שבת דללישנא קמא כל שהוא אריג לא גזרו ומותר ללאת צהן בצצת וללישנא
 בתרא אסור ללאת צהן אלא הכל מודים דכיון דמקפידות להסירן אם לא
 הסירתן אית בזה משום חליצה אם טובלות צהן וזהו שכתב רבינו כאן וכלנך
 שלא יהו מוחזקים ולא יהו מטונפים דכל שהן מוחזקים או מטונפים אע"פ
 דעיילי בזה מיא אית בזה משום חליצה כיון דמקפידות להסירן ולא הסירתן
 וכ"כ רבינו בא"ח בסיומן ש"ג (טו) וכלנך שלא יהו מטונפים שאז נריך
 להסירם מפני הטיט שחוטין עכ"ל ואין כוונתו לומר שהטיט שחוטין
 כשיחממה וירד על צהן הוא חליצה דהא פשיטא דחליצה לא הוה כיון
 דעיילי בזה מיא כדפירש רש"י להדיא אלא הכי קאמר דצמטונפים שאז
 נריך להסירם מפני הטיט השחמא כיון שמקפיד להסיר החוט חוטין החוט
 אם אינו מסירו כדקיי"ל דרובו ומקפיד חוטין הלכה למשה מסיני וגזרו
 חכמים צמטונפו ומקפיד משום רובו ומקפיד: ואף על פי שלפי זה
 אינו מתוקן מ"ס הרא"ש פירש רש"י דטניפן החוטין וכו' דהלא פירוש
 זה אינו אלא לרבותיו ורש"י גופיה חלק עליהם איכא למימר דס"ל לרבינו
 דהרא"ש כתב פירוש רש"י בזה אלא דמזבחן חופס דהאמת הוא כרבותיו
 דרש"י דכל שזריך להסירן מפני הטיט א"כ חליצה היא אם לא הסירן
 כיון דמקפידות עליהן להסירן ואע"פ דלא מיהדק. והרצ ביט יוסף האריך
 וכתב שני יישובים לקושיית רש"י על רבותיו ולא נהירא וכאשר יראה המעיין
 אלא מה שכתבתי ביישוב הקושיא הוא הנכון ודו"ק:

(מקואות פ"ג הט"ו) שסובר שאין השער נדון לעצמו אלא עם הגוף הוא נדון שש"פ שיש חליצה בזהו השערות או ככולן מיעוטו מיקרי ורש"י עלה
 על דעתו שרבותיו היו סוברים כשיטת הגאונים שחולקים על הרמב"ם ואומרם שהשער נדון לעצמו ואיכא חליצה על רוב השער אע"פ שאין
 על הגוף חליצה כלל הוה חליצה וא"כ רבינו אי אפשר לומר שפירש השמועה [צ] כלשון שני שכתבתי לדעת רבותיו של רש"י דמשמע דליהו ז"ל
 סובר כשיטת הגאונים שחולקים על הרמב"ם כמו שאכתוב לקמן [ח] בסיומן זה (פו: ד"ה רוב). אלא מ"מ אפשר לקיים פירוש זה לרבותיו של רש"י
 אפילו אם תמצא לומר דסבירא להו כשיטת הגאונים דפליגי אהרמב"ם אלא דסבירי דהכא בשאין חוטין אלו קשורים אלא על מיעוט השער עסקין
 והשחמא באיזה משני פירושים אלו אפשר לפרש לדעת רבינו: אב"ד לדעת רבינו ירוחם (נכ"י ח"ה דף רכז ע"ד) שכתב כלשון הזה אפילו מיני
 חלילתא אם הם מטונפין בטיט חוטין שחולקים עליהם שחממא אחר הטבילה לטנף בשרה פ"י או יט"א אם הם מוחזקים שהיא יראה שטונפים המים
 ומקפדת עליהם ומסירה אותם ע"כ שנראה מדבריו שאין הטעם מפני שהזהב או הלכלוך מהדקים יותר אלא מפני שהיא מקפדת עליהם ומסירתן
 ז"ל שהוא מפרש כמו שפירשתי מחילה דללישנא בתרא היא דמקפיד עליו חוטין אפילו צמדי דלא מיהדק הוא דלישנא דחוטין לאו דוקא הוא

פרישה

(י) ובלבד שלא יהו מוחזקין ולא יהו מטונפין. נראה לענ"ד דטעמא דמוחזקין לאו משום חליצה ב' אלא משום אידי דמירתתא דלא יתקלקל
 לא תטבול ראשה במים כדכתיב וכן צמטונפין כיון דמירתתא שלא יחמו המים הטיט ויצא על גופה לא תטבול יפה ועיין דרישה:

דרישה

קצח [א] ובלבד שלא יהו מוחזקין ולא יהו וכו'. כתב ב"י דכשהן
 מוחזקין מקפדת עליהן להסירן וכשאינה מסירתן איכא חציצה
 ומשום הכי לא יצאה ידי טבילה כשהן עליה אע"ג דלא חוצץ וכן כשהן
 מטונפים מקפדין להסירן מפני שהמים ממחין הטיט שבחוטין ומלכלך בשון
 בעלייתן מן הטבילה ועוד פירש בענין אחר כשהן מוחזקין או מטונפין אז

חדושי הגהות

קצח [א] והא דקאמר: [ב] בלשון שני:

הגהות והערות

טו] ועיין פתחי תשובה סק"ד מה שכתב בפירוש דעת רבותיו של רש"י: טז] צ"ע דלפ"י שאין הטעם שהחוטין המוחזקות יטנפו מחמת המים כמו שכתב הרא"ש בשם
 יש מפרשים, א"כ איך יתפרש "דטניפן" מוחזקות. לחם ושמלה סק"ה ד"ה ותמה: [ז] עיין להלן בב"י (רף פו ע"ב ד"ה רוב השער) שם הביא מחלוקת
 הגאונים והרמב"ם אי שער נידון לעצמו: [ח] לא מצאנו שכתב כן להדיא אלא שיש ללמוד כן מדבריו שם, דכמו שמדייק כן בלשון הרא"ש שם כן יש
 לדייק גם בלשון הטור שם: [ט] כן הגירסא ברבינו ירוחם ובדפ"ר של הב"י, ולפי הנראה צ"ל "פירוש אחר", או שיש לגרוס "או" ולמחוק תיבת "פירוש":

מפתח סדרי מהרה

(ב) שו"ר טהרה ס"ק י"ג ד"ה אבל:

אבל דרי לא טיפן כיון דלא קפדא עליהו לא חייז דמעוטו שאינו מקפיד
עליו אינו חוצץ ולא דמי לחוטי זמר ופסחן ורצועות דאע"ג דלא טיפן
חייז דהני כיון דלא עיילי צהו מנא קפדי עליהו ומסירין אותן בשעת
רחיצת ראשן והילכך אע"פ שצבעת טבילה אינה מקפדת עליהן חייזי אבל
חיכי חלילתא לא קפדי עליהו אפילו

ד' רמ"ש והראב"ד אסר גם באורוגים וכו'. טעמו מדקאמר המס
נעל מיניה רב כהנא מרב חימי חלילתא מאי א"ל אריג קאמרט כל
שהוא אריג לא גזרו וס"ל להראב"ד דלא הסירו אלא החלולות שהן מעשה
רשת ועיין צד"ץ יוסף:

ה חומ"ץ של שער אינן חוצצות.

מסקנא דגמרא שס דהכל מודים
בחומי שער דלינן חוונין דאע"ג דפליגי
בחומי למר ופשמנ מ"מ בחומי שער
הכל מודים דחומי שער לא מיהדק על
גבי שער הראש כשכרך עליהם חומי
שער:

מזוהבין ולא יהו מטונפין. והראב"ד אסר גם בבארוגין ולא התיר (נ) אלא בחלולין עשוי מעשה רשת. חוטין של שער אינן חוצצות (ט) במה דברים אמורים בזמן [ז] שהן כשני שערות קשורין ביחד או יותר אבל אם הם של אחת אחת מיהדק:

ו וּמ"ש בַּמָּה דְּבָרִים אֲמֹרִים

שהן בשני ששערות קשורין ביחד או יותר. כן ז"ל ולא כספרי
שכתוב בהן צמה דברים אמורים שהן כשני ככ"ף אלא כשני צבי"ח וספרי
יטן כתוב צמה דברים אמורים בזמן שהן של שני שערות קשורין ביחד ואיך
שמהיה הנוסחא משמי הנוסחאות האלו הכי פירושו דהא דחוטא שער שכרכן
על שער הראש אינו חוץ אין זה אלא כשהחוט נעשה משני שערות או
יותר דהשתא כשקשר שני הראשים של ז' אחד עם שני הראשים של ז' ז'
שני אפילו עשה שני קשרים זה על זה אינו מיהדק אבל אם הם של
אחת אחת מיהדק פירוש אם החוט נעשה משער אחד בלבד שכרכן סביב
שער הראש וקשר שני ראשיו של שער יחד זה עם זה שני קשרים זה
על זה וכך כרך הרבה שערות ע"ג שער הראש כל שער ושער בפני עצמה
קשר שני ראשיו זה עם זה בלבד מיהדק הוא וחוטין וכ"כ הר"ן (שנת כו.
ד"ה מורים) וז"ל אבל לקשור נימא אחת בעצמה או נימא בחברתה מיהדקות
הן צענין שאין המים נכנסים שם וכו' עכ"ל פירוש נימא אחת בעצמה
קשר שני ראשיה זו עם זו או ראש נימא זו בראש נימא אחרת מיהדקות
הן והא דשני שערות אין חוטין הכי פירושו דין שקשרן בפני עצמן כגון
שקשר שני ראשי שערות של ז' זה עם ז' ראשי שערות של ז' השני
אי נמי שקשר ז' ראשי שערות אלו עם שני ראשי שערות אחרות דמה
לי קשר ז' שערות בפני עצמן דאיכא ד' ראשים ומה לי דקשורין ז' שערות
אלו עם ז' שערות אחרות דאיכא נמי ד' ראשים אין חילוק בכל ענין
אין חוטין ואין צוה מחלוקת דין הפוסקים דלא כצ"ח יוסף עיי"ש: וזו
שכתב רבינו אחר כך וז"ל רוב השער שנקשר נימא נימא לבדה חוץ נקשר
שמים שמים או יותר אינו חוץ דלא מיהדק עכ"ל נראה דאין פירושו

דמחמיר וכלישנא בתרא קי"ל אפילו דדרבנן ואע"ג דרב פשט דכל שהוא משום חרוב לא גזרו לא פסקו כמותו משום דרב הונא ברבי יהושע בתראה הוא והלכה כבתרא:

(גב) ו"מ"ש והראב"ד אפר גם בארזים וכו'. זה לשון צספר נטע
הנפש (שעה"ט ו'סו/פא) כתב רב אחא [ג] לא תכריך עליו מזה שעת
טבילה לא חוטי דעמרס ולא חוטי דכיתנא ולא תיכי דקמטי והוי חזינה
והני תיכי דכתב רב אחא אפשר בתיכי דטיניפן קאמר כדאיתא במסכת שבת
(פג) א"נ שאני תיכי חלינתא משאר תיכי שהן מעשה עצות כאן כי הן
מהדוקות מאד אבל החלולות הן מעשה אורג והמים נכנסין בהן והקשר
מתרפה כב) וכשאמר רב אחא לא אפר אלא באותן שהן כג) גדולות מעשה
עצות עוד ג"ל כי החלולות יותר מרופות מן הארזות כי הארזות מפני
שהן שמי וערב מהדוקות הן מאד אבל אלו החלולות שהן מעשה רשת
רפויי מפרו טובא ולא מיהדקי ספיר ועיילי מיא תומייהו הילכך לא שרינן
אלא בחלולות לבד מעשה רשת והוא שיהו נקיות מן הטיט יפה יפה עכ"ל
וזה לשון הר"ן בפרק במה אשה (כו. ד"ה כל שהוא) אהא דתיכי חלינתא
איכא מאן דאמר דוקא ארז כי האי שהוא חלול ואי אפשר שלא יכנסו
שם המים אבל ארז שאינו חלול חייך: והרמב"ם שם כתב דין זה
ככלל בהלכות מקואות נראה שהוא מפרש בעיא זו ומאי דאיתמר עלה
כפירוש רש"י דלענין שבת בלבד היא דלילו לענין חזינה כיון דחלינתא
ניניהו פשיטא דלא חייז דלא עיילי בהו מיא ספיר ונראה דבארז נמי
סובר הוא וז"ל דלא חייך שהרי פסק בפרק י"ט מהלכות שבת (ה"ט) דכל
שהוא ארז לא גזרו לנאת בו בשבת ולא חלק בין חלול לשאינו חלול משמע
דבכל גווני שרי ואי איתא דבשאינו חלול חייך אמאי שרי לנאת בהן בשבת

טפי משאר חוטי נמר וחוטיו פשתן ורצועות שזרזשה ואע"פ שיש לדחות דהרמז"ם לישנא דגמרא נקט כי אורחיה י"ל דשאני הכא דמיכי חלילתא
הוי נמי לישנא דגמרא ואם איתא דמפליג צין חלול לשאינו חלול הוה ליה למינקט האי לישנא מדנקט דכל שהוא ארוג משמע שפיר דלא
מפליג צנייכו:

(דב, דו) חובטין ש' שער אינזן חוצצות. צפרק ט' דמקואות צמתיתין (מ"א) שכתבתי בצמוד מסיים זה רבי יהודה אומר של זמר ושל שער
אינס חוללים מפני שהמים באים בהם ואמרין צריש פרק כמה אשה (סג:) דמודים חכמים לרבי יהודה בחוטי שער: רב"ש במה דברים
אמורים שהן בשני שעורות קשורים ביחד או יותר וכו'. טעמו מדגרסינן צפרק טיעוקת (פג.) אמר [ה] רבה בר בר חנה נימא אחת קשורה
חוללת שלש אינן חוללות שמים איני יודע ורבי יוחנן אמר אין לנו אלא אחת וגראה דהלכה כרבי יוחנן וכן פסק הרמב"ם צפרק ב' מהלכות מקואות
(הט"ו) וכן פסק סמ"ג (לאין קיל דף לה ע"ד) וכן גראה שהוא דעת רבינו וכמה הרא"ש בסוף נדה (הל' מקואות סי' כו) ורבי יוחנן אמר אין לנו
אלא אחת פירוש אם היו רוב שערוֹתיה קשורות כל אחת ואחת לצדה ע"כ וכך הם דברי רבינו שכתב לקמן (פז:) נקשר נימא נימא לצדה חוטץ.
והר"ן כתב צריש פרק כמה אשה (כו. ד"ה מודים) מודים חכמים לרבי יהודה בחוטי שער שאינם חוללים פירוש דוקא צראשי הצנות הוא שאין שער
חוטץ לפי שאי אפשר להדקו יפה אבל לקשור נימא אחת בעצמה או נימא צמצירתה מתהדקות הן צענין שאין המים נכנסים שם דהא אמרין צפרק
צמרא דנדה נימא אחת קשורה חוללת שלש אינן חוללות שמים איני יודע ואפילו לכרוך חוטין אלו בשערותיה נמי שרי לפי שאי אפשר לחוטי שער
להלן שלא יהיו יותר מנימא אחת ואמרין צהדיא בירושלמי (שבת פ"א ה"א) שאם קשר שתי כדן יומין בשלש דינייהו כשלש ולא חייתי עכ"ל והיא

פרישה

(ח) **אֵלָּא בַחֲלוּיֵין עֲשׂוּי מַעֲשֵׂה רִשְׁתָּ.** כי הארנוגות מפני שהן שמי ועבר הדקות הן מאוד אבל אלו ההלולות שהן מעשה רשע מפני טוהא

(ט) **במה דברים אמורים בזמן שהן בשני שערות**

(י) **ואין חילוק בין אם קשר שני שערות עם שני שערות או שקשר שני שערות**

ובין והלא קרי אחושי שער שסביב נזורה או שערה וכל לשמועוין דלם

חדושי הגהות

[ג] פֿרשֿת אַמרי מוֹת קִימֵן לִי (ד"ה שְׁלֵמָה): [ד] שִׁהֵן בְּשָׂמֵי שַׁעֲרֹת כְּלָל צִי"ח וְלֹא בִצִּי"ף (צ"ח כד*) : [ה] רַבֵּה זֶר רַב הוֹנָה כֵּן הוּא עֲמֵרָה שֶׁסּוֹבֵב וְנִסְכָּה (י):

הגהות והערות

כ] תרי לישני בגמרא: כא] פירוש מעשה קליעת חוטין. רש"י שמות כח (יד, כב): כב] ובמסכת שבת לא התירו אלא החלולות הנקיות מן הטיט, כ"ה בבעלי הנפש: כג] כן הוא בבעלי הנפש מכת"י, ובבעלי הנפש הרגיל "גדילות" מלשון "גדילים תעשה לך" (דברים כב יב): כד] לפיכך בירושלמי אינו כן אלא רבי זעירא בעי שם בקשר נימא לחברתה או לשתיים או למשל שם דלאחת דינו כאתח, שתיים דינו כשתיים, לשלש דינו כשלש. כן הוא לפי פירושו של הפני משה, ובקרבן עדה שם משמע דלא איפשטא, עיי"ש. ועיין סב"ז סק"ח ובלחם ושומל סק"ז בבבאורי בריה"ל: כד*] ובכת"י ודפ"י הגידא שהן של ב' שערות (גוריסא, או תואמת ההמשך "של אתח אתח")

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
 טור <מכון שירת דבורה> - ט (יו"ד קפג - רמד) יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס': 217 הודפס ע"י אוצר החכ

אינו חוצץ. שם נמשנה (מ"ז ומ"ג) שקלקי צית הסתרים באיש אינו חוצץ ובאשה חוצץ ואיחל בתוספתא לא דהיינו נשואה דוקא אבל צנויה אינו חוצץ והטעם פשוט שהוא משום דנשואה מקפדת כדי שלא תתגנה על צעלה אבל צנויה וכן האיש אינם מקפידים וכן כתב ר"ש בסוף פרק ח' דמקואות (ד"ה אינם) ולא היה צריך

רבינו לכפוז דין האיש וגם לא דין הפנויה אלא שנמשך אחר דברי המשנה:

(זא) פ"ד פ"ד שבעין אינו חוצץ. משנה בפרק תשיעי (מ"ד) דמסכת

מקואות: ומה שכתב ושחויץ צ"עין ב"י שהוא ד"ח אינו חוצץ וכו'.

שם (מ"ז) מנן דלפלוף שחויץ לעין חוצץ ובפרק מינוקת (סו.) אמר מר עוקבא

לפלוף שבעין לא אינו חוצץ יבש חוצץ

אימתי נקרא יבש משהחמיל לירק וכתבו המוספות (ד"ה לפלוף) לא אינו חוצץ דוקא שחויץ העין מפני שהליתא שבעין מלחמחו ואינה מניחחו להיות יבש אבל לפלוף שחויץ לעין אפילו לא חוצץ והכי משמע בפרק ט' דמקואות דגבי אלו חוצצין קמני לפלוף שחויץ לעין וגבי שאין חוצצין קמני לפלוף שבעין ולא מפליג בין לא ליבש אלא בין חוץ לעין לחוץ העין והיינו בזה דיבש צעין נמי חוצץ ע"כ וכן נראה מדברי הרמב"ם בפרק ג' מהלכות מקואות שכתב תחלה (ה"א וה"ד) דלפלוף שחויץ לעין חוצץ ולפלוף שבעין אינו חוצץ ואח"כ כתב (ה"ב) לפלוף שבעין אם היה יבש והוא שהחמיל להוריק חוצץ בנדה עכ"ל משמע צהדיא דבריאה מייירי בזה ומשום הכי מפליג בין צעין לחוץ לעין דאילו יבש אפילו בחוץ העין נמי חוצץ: אב"י

הרא"ש כתב בפרק מינוקת (הל' מקואות ס' כה) אהא דמר עוקבא והיינו כי הך דתמן שחויץ לעין חוצץ שחויץ העין אינו חוצץ כי אותו שחויץ העין הוא לא ושחויץ לעין הוא יבש ומפרש מר עוקבא שיעור יבשות מלחמחו לירק עכ"ל: וד"ב אורח נראה שדעתו כדעת המוספות ורבינו חס והרמב"ם כי אותו שחויץ העין הוא לא ושחויץ לעין אפילו לא חוצץ לפי שמחייב והולך כל שעה אבל אם הוא יבש ממש אפילו חוץ העין הוא חוצץ ועל זה מפרש שיעור יבשותו בחוץ העין משהחמיל לירק אבל חוץ לעין אפילו לא חוצץ דלפי זה קשה דאם

כן רבינו דכתב דחמיל העין אינו חוצץ כלל דלא שייך ציה יבשות ומר עוקבא דאמר יבש חוצץ בחוץ לעין דוקא קאמר דלא כמאן ולכן צריך לומר דרבינו דקדק בלשון הרא"ש שכתב ושחויץ לעין הוא יבש ומפרש מר עוקבא שיעור יבשותו וכו' דאלמא דמר עוקבא אחא לפרש הא (דחוצץ) [דחויץ] לעין הוא יבש וחוצץ דשיעור יבשותו משהחמיל לירק דאלמא דבחויץ העין לא שייך ציה יבשות כלל ולעולם אינו חוצץ ומר עוקבא לא אחא אלא לפרש

הא דתמן חוץ לעין חוצץ אינו אלא ציה משהחמיל לירק אבל לא חוצץ אפילו חוץ לעין אבל חוץ העין לא שייך יבשות כלל אע"פ שהוא

יבש הרבה מפני שהדמעה מלחמחו צמקוס דיוקו: וד"ב צ"עין הלכה נקטינן לחומרא כפירוש רבינו חס והרמב"ם דחויץ לעין אפילו לא חוצץ

ובחוץ העין אינו חוצץ אלא אם כן כשהוא יבש דהחמיל להוריק וכן פסק בשלחן ערוך (פ"ו): והרמב"ם חידק ע"י שבתוך העין וכו'. הצית

יוסף השיג על זה והכריע דאי אפשר לומר שזו דעת הרמב"ם ונוסחא משוובת מודמנה לו לרבינו דברי הרמב"ם עיין שם ואפשר לומר

שנ"ס הוא וז"ל והרמב"ם חילק לג' וכן נמצא במקצת דפוסים אלא שצ"ע מנא ליה להרמב"ם לחלק בכך גבי לפלוף ונראה דס"ל דכיון

דמנן אלו חוצצין צאדם לפלוף שחויץ לעין וגלד שחויץ חוץ וכו' אלו שאין חוצצין לפלוף שבעין וגלד שחויץ חוץ אלא דקפידא ליה לתנא

דמניחין דלפלוף וגלד דין אחד להם אם כן נמשך כי היכי דבגלד שחויץ חוץ דאין חוצץ דוקא חוץ שגשה ימים דכלת הוא חשוד אבל לאחר

שגשה ימים חוצץ כדמוכח מהך דריבדא דכוסילתא כמו שיתבאר בסמוך צביעתא דשמיא אף לפלוף שבעין דאין חוצץ אפילו יבש דוקא חוץ שגשה ימים ומר עוקבא דאמר לפלוף שבעין לא [אינו] חוצץ וכו' לא קאי אלא על שחויץ לעין דתמן דחוצץ אפילו חוץ שגשה אין זה אלא ציה ושיעור יבשותו

פרישה

(פ"ד פ"ד) פירוש זאח העין. עד כאן המגיה: (יב) והרמב"ם חידק ע"י שבתוך העין וכו'. וצ"ע יוסף כתב שגם הרמב"ם לא חילק בין קודם שלשה לאחר שלשה אלא בהחמיל להוריק תלוי מילתא עיין שם שמהם על רבינו (ולפי גירסת ספרים אחרים "והרמב"ם" (כתב) [מילקן] (לקמן) [למ"מ] אם לא שנאמר שידוע להצית יוסף שגם הרמב"ם כתב כן היה לו להביא ג"כ דעתו. עד כאן המגיה):

הגהות והערות

לא פ"ד פ"ד בתוספתא ליתא, אולם הגיה כן בתוספתא מקואות פ"ו ה"ד. וכן העתיק הר"ש סוף פ"ח דמקואות: [לב] כן הבין גם הטור מדברי הרא"ש וכו' להלן, וצריך ביאור מנא להו דאין כוונת הרא"ש כדעה הראשונה בסמ"ג (שהביאו ב"י בסמוך) דלעולם יבש חוצץ ולא אינו חוצץ אלא דשבעין סתמו לה ושחויץ לעין סתמו יבש, ועיין ב"ח: [לג] אבנא עיין בהלכות נדה להרמב"ם (פ"ט ה"ג) הוכיח רק לפלוף שחויץ לעין שחוצץ (שיורי טהרה סק"ט). ובחידושי הרמב"ם (סו.) פירש כמו שפירשו התוספות (מובא בריב"ר המודם ובכ"י):

שולחו ערור קצת אז

(ד) משה שבת דף י"ז ע"ח
 ופרש פקד י"ז דמקלות (מ"ב);
 (ה) תוספות שם (שבת מ.)
 (ו) (מ"ב) [ועין בית יוסף
 ד"ה ואלו הדברים]; וכן כתב
 הרא"ש (שבת פ"ו ס"א);
 ומורה דרב הונא דמפסח
 רב יוסף טעמו, שם (מ"א);
 (ז) ברייתא דרב הונא דמפסח
 רב שם (שם שבת מ"א);
 (ח) צייל דרב כהנא מרב,
 שם (שבת מ"א); ופספס: (ט)
 במשנה ברש פקד י"ז דמקלות
 (מ"ב); וכרבי יוסף דמקלות
 שם (שבת מ"א); בגמרא דמדיני
 החכמים לרבי יהודה בחוטי שער;

19
השתק על ידי אוצר החכמה

(י) כרבי יוחנן שם, נדה דף ס"ז ע"ב: (י) הרמב"ם בפרק ב' מהלכות מקואות (פס"ו): (י) הראש"ש בפרק נדה (ה') מקואות פ"י כו': (י) משנה ב' פרק ט' דמקואות: (י) שם משנה ג', והטעם, לפי שאין אדם מקפיד עליו: (טו) תוספתא (מקואות פ"ו ה"ד), דהיא מקפדת שלא תתנגה על צעלה:

הגהות וצינונים

קצח א (ש"ע סיה) בדפרא"א ליתא לתיבה זו, ונוסף ע"פ דפ"ר: ב (טו סק"ח) ע"פ בית יוסף. ג (באר הגולה אות טו) כגורסת ר"ש (מקואות פ"ח מ"ה) ורשב"א (תורה"ב ב"ו ש"ז), ובתוספתא לפנינו הג"י משובשת.

הידושי רעק"א

קצח ו (טו סק"ח) דאין נפאק מנה דרודין. לענין נפאק מינה לענין טעלה גרים:

באר היטב

ה (ז) ח"צ"ק. כלומר, בין אם שמי שערות אחרות, או שמי שערות קשורות עמו, ככל ענין אין חולקין. וכן שערות אחרות שנקשרה, אין חילוק בין שהיא קשורה עם חזרתה אחרת אל אחת, או שנקשרה בפני עצמה, ככל ענין חולקת, כדליתא בבית יוסף ב"ש (פס"ו) ורשב"א (ה"ד) ור"ן: (ט) מקפדת. והוא הדין אם דרך רוב בני אדם מקפידין אף על פי שהיא אינה מקפדת ככעסוף א', וכן מדמה בבית יוסף, ופשוט הוא. ש"ך (סק"ח): ו (ט) שבראש. לפי שאין אדם מקפיד עליו: (טו) בנשואה. שמקפדת שלא תתנגה על צעלה, אבל איש ופנייה אין מקפידין, ומכאן ה"ל (פ"י ד"ה שפלות), דוקא פנייה גמורה, אבל אם הינה נשואה דומיא דפנייה, כגון שאין צעלה מקפיד על זה, אפילו הכי חולק, דלולין בחר רוב נשואים, עכ"ל:

ה (ז) ואין ח"צ"ק בו'. כלומר, בין אם שמי שערות קשורות עם שמי שערות אחרות, או שמי שערות קשורות בפני עצמן, ככל ענין אין חולקין. וכן שערות אחרות שנקשרה, אין חילוק בין שהיא קשורה עם חזרתה אחרת אל אחת, או שנקשרה בפני עצמה, ככל ענין חולקת, וכדליתא בבית יוסף (ד"ה במה) ב"ש (פס"ו) ורשב"א (ה"ד) ור"ן: (ט) מקפדת. והוא הדין אם דרך רוב בני אדם מקפידין אף על פי שהיא אינה מקפדת ככעסוף א', וכן מדמה בבית יוסף (ד"ה או אפילו), ופשוט הוא: ו ט אינו חוצץ. לפי שאין אדם מקפיד עליו: י באיש בו'. וכן אשה פנייה, אין מקפידין. אבל אשה נשואה, מקפדת שלא תתנגה על צעלה:

ה (ח) שתי שערות או יותר, שהיו קשורים כאחד קשר אחד, אינם חוצצין.

הגה: (ט) ואין ח"צ"ק בו'. כלומר, בין אם קשר שמי שערות עם שמי שערות או שקשר ראש שמי שערות בפני עצמן (בית יוסף (ד"ה במה) ב"ש (פס"ו) ורשב"א (ה"ד) ור"ן: (ט) מקפדת. והוא הדין אם דרך רוב בני אדם מקפידין אף על פי שהיא אינה מקפדת ככעסוף א', וכן מדמה בבית יוסף (ד"ה או אפילו), ופשוט הוא: ו ט אינו חוצץ. לפי שאין אדם מקפיד עליו: י באיש בו'. וכן אשה פנייה, אין מקפידין. אבל אשה נשואה, מקפדת שלא תתנגה על צעלה:

ו (י) שער שכנגד הלב ושבזקן הנדבק זה בזה מחמת זיעה, חוצץ. (י) שבראש ושבבית השחי, ט אינו חוצץ. ושבאותו מקום, 'באיש אינו חוצץ, ובאשה, (י) בנשואה חוצץ, בפנייה אינו חוצץ:

ה (ח) שתי שערות בו'. כלומר, בין אם שמי שערות קשורות עם שמי שערות אחרות, או שמי שערות קשורות בפני עצמן, ככל ענין אין חולקין. וכן שערות אחרות שנקשרה, אין חילוק בין שהיא קשורה עם חזרתה אחרת אל אחת, או שנקשרה בפני עצמה, ככל ענין חולקת, וכדליתא בבית יוסף (ד"ה במה) ב"ש (פס"ו) ורשב"א (ה"ד) ור"ן: (ט) מקפדת. והוא הדין אם דרך רוב בני אדם מקפידין אף על פי שהיא אינה מקפדת ככעסוף א', וכן מדמה בבית יוסף (ד"ה או אפילו), ופשוט הוא: ו ט אינו חוצץ. לפי שאין אדם מקפיד עליו: י באיש בו'. וכן אשה פנייה, אין מקפידין. אבל אשה נשואה, מקפדת שלא תתנגה על צעלה:

ו (י) שער שכנגד הלב ושבזקן הנדבק זה בזה מחמת זיעה, חוצץ. (י) שבראש ושבבית השחי, ט אינו חוצץ. ושבאותו מקום, 'באיש אינו חוצץ, ובאשה, (י) בנשואה חוצץ, בפנייה אינו חוצץ:

ביאור הגר"א

ה (ז) והוא בו' עד שיחא בו'. כנ"ל סק"ח א'. ועיין רש"י בעירובין ד' ד"ה רובו כי' ושאר מקומות (פס"ה: ד"ה רובו נדה ס': ד"ה רובו) ור"ן ד"ה רובו א"ל לשיטתו שפירש דאין חליצה בנדה, אלא תוספות חולקים עליו כמו שכתבנו שם בד"ה דבר מורה כי' ושאר מקומות (פס"ה: ד"ה דבר, ימות פה. ד"ה רובו) מכל מקום כזה מודים רוב הפוסקים לרש"י דרוב שער בלחוד חולקין: (י) (ליקוט רוב שערות. כי' כח הרמב"ם (מקואות פ"ב ה"ט) ב"ש הגאונים, והוא חלק עליהם ומכאן נמשך שם הגוף, וצדו הגוף דוקא, והראש"ד הסכים בהשגות (שם) לדברי הגאונים, וכן דעת שאר פוסקים. ונראה לי לחיוב לדבריהם ממה שאמרו בזה קמא פ"א ז' דאורייתא לעיוני דלמא מיקטר בו' ומיקטר איתו אלא בנדה, ודאורייתא בענין רוב ומקפיד, ואי אפשר לומר בהנדרשות חולקין, דהא קאמר אי נמי מאוס כי', מכלל דרישא מיקטר לחוד"ע (ע"ה): ו (י) בנשואה בו'. כרבי שמעון שזרי

ביאור הגר"א המבואר

כד. בגמרא: אמר רבי יצחק דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוצץ, ושאינו מקפיד עליו חוצץ, וגזרו על רובו שאינו מקפיד משום רובו המקפיד, ועל מיטעו המקפיד משום רובו המקפיד. וברש"י: רובו, רוב שער, שאם יש בו דבר החוצץ כגון דיש יבש ודיו וטיט יבש ופת יבש או שקשור רובו אחת אחת. ומבואר מדבריו שדיני רובו ומקפיד עליו נאמרו לענין שער. כה. בתוספות: פירש בקונטרס בשער, משמע אבל בשאר אפילו מיטעו שאינו מקפיד חוצץ, וקשה לר"ת וכו'. וכוונת רבינו להקשות שאם כל לפי תוס' אין ראיה שהשער נחשב בפני עצמו לענין רוב ומיעוט חציצה. כו. ראה להלן (פ"ק י"א). כז. ברמב"ם: אבל אם אינו מקפיד עליה עלתה לו טבילה, עד שתהיה רוב שעריו קשור יומא נמיא בפני עצמו, כזה הורו הגאונים, ויראה לי ששער של אדם בגופו הוא חשוב לענין טבילה ואינו כגוף בפני עצמו כדי שנאמר רוב השער, אלא אף על פי שכל שיער ראשו קשור יומא נמיא, אבל אם אינו מקפיד עליו עלתה לו טבילה, אלא אם כן נצטרף לחוצץ אחר על גופו ונמצא הכל רוב גופו כמו שביארנו. כח. בהשגות הראב"ד: אמר אברהם, כדברי הגאונים הוא העיקר. כט. בבית יוסף (ד"ה רוב השער): וגם רבינו ירוחם (נתיב כו) כתב שכדברי הגאונים נראה מדין התלמוד, וכן נראה מדברי הרא"ש שכתב בפרק חילוקין

וטובלת וכו', והקשו: דאורייתא היא, דתניא 'ורחץ את בשרו במים' שלא יאח דבר חוצץ בין בשרו למים, 'את בשרו' את הטפל לבשרו ומאי ניהו שער, ותירצו: אמרי דאורייתא לעיונא דלמא מיקטר אי נמי מאוס מדי משום חציצה, ואתא איהו תיקן חפיפה. לא. פירוש, ולפי הרמב"ם קשה איך צויר שער יד קשרי השער תהיה חציצה מדאורייתא. לב. פירוש, אין לומר שכונת הנשואה שנקשרו משלימים לחציצה שהיה עליה הגוף ובצירוף שניהם הוי החציצה ברובה, וכמו שפירש הרמב"ם עצמו ב"ל. לג. כלומר, משמע שיש שני אופנים שתהיה חציצה דאורייתא, א. על ידי קשרי השער. ב. על ידי דבר מאוס. ומשמע שקשרי השער אף בלי שיהיה גם עוד דבר מאוס חוצצים מן התורה.

פתחי תשובה

אף דלא מיהדק. ואף למה שרוצה לומר בסדרי טהרה שם דסבירא לה לדעה זו מדאורייתא ליכא חציצה אלא במידי דמיהדק, אלא שחכמים גזרו בו', גם כן אין שום סכרא לחלק בין מיעוט המקפיד לרוב שאינו מקפיד (עיי' בית יוסף (ד"ה לפיכך), ודו"ק). ומסיק, דהיכא דאיכא עוד צד להקל, יש להקל אם הם רפויין אף על גב דקפיד עליהו, עיי' עוד בספר תפארת למשה (ד"ה בטור סק"ח בג) מזה:

ילקוט מפרשים

ואמר רב הנח"ה שוברת, דכל ימי טהרתה ועיבורה לא מצאה הקפידה מקום לנח. ושוב מצאנו תשובה שלמה להרב המובהק מהר"ר ישעיה זיין ולה"ה בשו"ת שערי ישועה י"ד שער ה' סימן ה', דנשאל על זה והעלה דכיון דרצחא אותם יפה יפה ולא נשאר שום זיעה ושום דיבוק, אינו חוצץ, וכן מצא בבירור שכתב הרב ש"ך זלה"ה ריש סימן קצ"ט (סק"ה), עד כאן דבריו, והכי נקטינן, ודו"ק כי קצותי:

[כ"ד סק"ח]

21
הועתק על ידי אוצר החכמה

(ד) אם דרך. כתב הט"ז [ס"ק ב] וזה לשונו, נראה ביאור לשון זה, דרך בני אדם להקפיד על זה אף על פי שאין רוב בני אדם מקפידין רק קצתן, וזו האשה רגילה גם כן להקפיד על זה בפעמים אחרות רק שעכשיו אינה מקפדת, או אפילו אינה מקפדת בשום פעם ורוב בני אדם מקפידין על זה, חוצץ. אבל אם מקצת בני אדם מקפידין וזו אינה מקפדת לעולם, לא הוי חציצה, ועיין מה שכתבתי בסעיף י"ח, עכ"ל. מבואר מדבריו דהוא הדין דאם עכשיו אינה מקפדת אלא שבפעמים אחרות היא מקפדת ואין דרך בני אדם אפילו המקצת להקפיד על זה בשום פעם, נמי לא חייץ, מדהתנה הטור [עמוד קעז] והשלחן ערוך לפי פירושו דוקא אם דרך בני אדם להקפיד על זה והיא גם כן מקפדת על זה בפעמים אחרות הוא דחייץ, מכלל שאם אין דרך בני אדם להקפיד על זה אף על פי שהיא מקפדת על זה בפעמים אחרות אפילו הכי לא חייץ. ואין פירושו מוכרח כלל, אלא דמה שכתבו הטור והשלחן ערוך אם דרך בני אדם לפעמים וכו' ר"ל רוב בני אדם (וכו'), [וכמו] שהבינו הבית יוסף [עמוד קעז ד"ה ומ"ש אן] והב"ח [עמוד קעז ד"ה ומ"ש רבינו] בפירושו בדברי הטור. ומה שמסיים אפילו אינה מקפדת עליו עתה, הוא הדין דגם הבני אדם אין מקפידין עליו עתה אפילו הכי חייץ, אבל אם רוב העולם אינן מקפידין על זה אלא שהיא מקפדת על זה, מזה לא מיירי כאן בסעיף זה. ועיין מה שכתבתי לקמן בסעיף ה'.

אלא שבית יוסף [שם] העלה שהוא מחלוקת בין הרמב"ם [מקואות ב, טו] והרשב"א [תורת הבית הקצר בית ז שער ז לב, א] וכמו שאביא בסמוך [ס"ק ה]. ומן הסברא נראה כיון דקיימא לן להחמיר כשיטת הרמב"ם והטור דתליא גם כן בקפידא דידה, אם דרכה להקפיד בפעמים אחרות אף על פי שעכשיו אינה מקפדת וגם אפילו מיעוט בני אדם [אין] מקפידין על זה אפילו הכי חייץ, דמיעוט בני אדם אינו מעלה ואינו מוריד, דבלאו הכי מיעוטי כמאן דליתא דמיה, אלא דעיקר תליא בקפידא דידה, וכיון שהיא מקפדת על זה בפעמים אחרות, אף על פי שעכשיו אינה מקפדת אפילו הכי חייץ, דומיא דאם רובא דעלמא מקפידין על זה בפעמים אחרות אף על פי שעכשיו בטבילה אינן מקפידים וגם היא אינה מקפדת לעולם אפילו הכי חייץ, כל שכן בזה, וכמו שכתבתי בסמוך לשיטת הרמב"ם ז"ל דסבירא ליה דטפי יש להחמיר בקפידא דידה מקפידא רובא דעלמא:

(ה) כיון שדרך רוב בני אדם. והיכא דרוב בני אדם אין מקפידין והיא מקפדת, כתב הבית יוסף [שם] בשם הרמב"ם [שם] והטור דחוצץ, והרשב"א [שם] חולק על זה וסבירא ליה דלא אזלינן בתר קפידא דידה אפילו להחמיר כי אם בתר רובא דעלמא בין להקל ובין להחמיר. והב"ח [שם] כתב על זה דלית בזה פלוגתא, ואף הרשב"א סבירא ליה כהרמב"ם והטור, אלא דהרשב"א לרבותא כתב כן דאפילו בתר רובא דעלמא אזלינן להחמיר אפילו היא אינה מקפדת, וכל שכן היכא דהיא מקפדת דחוצץ אפילו רובא דעלמא לא קפדי, עכ"ד. ולא עיין בתורת הבית הארוך דף ק"ץ ע"א [בית ז שער ז לב, ב] שמבואר להדיא כדברי הבית יוסף, וז"ל שם, תניא בתוספתא [מקואות פ"ו הלכה ד] רבי שמעון שזורי אומר בית הסתרים בנשואה חוצץ, בפנויה אינו חוצץ. פירוש, לפי שהנשואה מקפדת שלא תתגנה על בעלה וכו', כך פירש ר"ש בפירוש המשנה [מקואות פ"ח משנה ה]. וקשיא לי קצת, דלכאורה הוי משמע דרבי שמעון שזורי דתוספתא אתי כרבי אליעזר דמתניתין ריש פרק ט' דמקואות [משנה ג] דתנן התם ואלו שאין חוצצין קלקלי הראש ובית השחי ובית הסתרים באיש, רבי אליעזר אומר אחד האיש ואחד האשה, המקפיד עליו חוצץ ושאין מקפיד עליו אין חוצץ, אלמא לרבנן בין מקפדת ובין אין מקפדת חוצצין. וי"ל דלרבנן כיון דדרכן של נשים נשואות להקפיד, אפילו אינה מקפדת בטלה דעתה, ולעולם בנשואה דרכה להקפיד, וההיפך באיש, דכיון שאין דרכן של אנשים להקפיד אף על פי שזה מקפיד בטלה דעתו, (ולרבי שמעון) [ולרבי אליעזר] כל אחד ואחד לפי הקפדתו בין איש ובין אשה, וקיימא לן כרבנן, עכ"ל. הרי בהדיא שכתב שההיפך באיש, דכיון שאין דרכן של אנשים להקפיד אף על פי שזה מקפיד בטלה דעתו, וזו כדברי הבית יוסף:

אך גם שותא דמרן הבית יוסף לא ידעתי, שכתב בדברי הרמב"ם יש לדון דמשמע דלא תלה הדבר אלא בקפידתה של זו, אבל אם אינה מקפדת אף על פי שדרך שאר נשים להקפיד לא חייץ, דבתר דידה אזלינן בין לקולא בין לחומרא, ושלא כדברי הרשב"א, עכ"ל,

דאיך אפשר לפרש כן בדברי הרמב"ם, דאם כן יסבור הרמב"ם כרבי אליעזר דהכל תלוי בקפידא של הטובל ואין חילוק בין איש לאשה, והרי הרמב"ם פסק בהדיא בפרק ב' דמקואות [הלכה ג ויד] כתנא קמא דרבי אליעזר דמחלק בין איש לאשה, ועל כרחך טעמא דנשים דרכן להקפיד מה שאין כן אנשים, דאי בתר הטובל אזלינן ובקפידתו הוא דקפדינן אין לחלק בין איש לאשה. ועוד קשה, אי מתניתין מיירי בדקפיד למה תנן אלו חוצצין ואלו אין חוצצין, מה איכא בין הני להני, דאי קפיד כולו חייצ'י, אלא ודאי דאף הרמב"ם סבירא ליה דאזלינן להחמיר בתר רובא דעלמא, והא דמפלגינן בין איש לאשה מיירי שהם אין מקפידין כלל, ובנשים כיון דשאר נשים מקפידין בטלה דעתה, ובאנשים כיון דאין מקפידין ואיהו נמי לא קפיד משום הכי אינו חוצץ, אבל מאן דקפיד סבירא ליה להרמב"ם דלעולם תלינן בקפידתו להחמיר ולא אזלינן בתר רובא דעלמא. וכן נראה מן משנה זו דיש לתלות יותר בקפידתו מלתלות בקפידא דרובא דעלמא, דהא חזינן דרבי אליעזר פליג אתנא קמא וסבירא ליה דלא מהני קפידא דרובא דעלמא אלא בקפידתו, אלמא דסבירא ליה דמיסתבר לתלות טפי בקפידתו מקפידת רובא דעלמא, אם כן מהיכי תיתי נימא דתנא קמא פליג אזה ויסבור דיש לתלות טפי בקפידא דרובא דעלמא ויהי מחלוקת ביניהם מהיפך להיפך, אלא ודאי דאף התנא קמא סובר כן כרבי אליעזר אלא דסבירא ליה דגם בתר קפידא דרובא דעלמא תלינן להחמיר, אבל בתר קפידתו ודאי דאזלינן לכולי עלמא. ודברי הרשב"א שכתב דתנא קמא סבירא ליה דלא אזלינן בתר קפידתו נגד רובא דעלמא, לא ידעתי מי הכריחו לכך, דהא י"ל דאף תנא קמא סבירא ליה כרבי אליעזר דאזלינן בתר קפידתו, אלא דפליגא דרבי אליעזר אזיל דוקא בתר קפידתו ותנא קמא סבירא ליה דאף בתר קפידא דרובא דעלמא אזלינן, וצ"ע:

ובאורח חיים סימן קס"א לענין נטילת ידים, הניח הבית יוסף [עמוד קכז ד"ה וכתב] דין זה בצריך עיון אם אין אחרים כיוצא בו מקפידין והוא מקפיד אי אזלינן בתר ידיה אי לאו, ולא זכר כלל מה שכתב כאן שהוא מחלוקת הרמב"ם והרשב"א ז"ל. וכבר הרגיש בזה בספר מעדני מלך [דברי חמודות הלכות מקואות אות קיט]. ובספר מגן אברהם שם ס"ק ו' כתב וז"ל, מקפיד הוא [משמע] אף על פי שאין הרוב מקפידים, ובספר פני יצחק [אפי רברבי שער עא אות יב] כתב דמאחר שהרשב"א [תורת הבית הקצר בית ו ריש שער ה] מסופק, אזלינן לקולא ואינו חוצץ, עכ"ל. סבור היה דמה שכתב הבית יוסף אחר דברי הרשב"א שם וז"ל, אם אין אחרים כיוצא בהן כו', שהוא הכל מדברי הרשב"א שם, וליתא, דהרשב"א אינו מסופק בזו, אלא סבירא ליה דלא אזלינן בתר קפידא ידיה, וכמו שכתבתי לעיל, אלא דברי הבית יוסף הן שכתב כן מדעתו אחר דברי הרשב"א שם:

ערוך השולחן יורה דעה סימן קצח

סעיף ה

והנה בס' זה יתבאר איזה דבר חוצץ ואיזה אינו חוצץ וגם יתבאר שדבר זה יש קפידא כשהיא על גופו ודבר זה אין קפידא ולכאורה לפי מה שנתבאר דאפילו מדרבנן במיעוט הגוף אינו חוצץ אא"כ מקפיד עליו וכל הדברים שבס' זה הם במיעוט הגוף א"כ מיותר לגמרי דלמה לנו הפרטיות דממ"נ אם היא מקפדת חוצץ אפילו בדברים שמבוארים שאינם חוצצים ואם אינה מקפדת אינו חוצץ אפילו בדברים שחוצצים:

סעיף ו

אמנם האמת כן הוא דאין דעות בני אדם שוות ואם היא מקפדת תמיד חוצץ אך בדבר שרובא דעלמא מקפידים חוצץ אף אם היא אינה מקפדת ולזה הוצרכו הפוסקים לבאר דברים שמקפידים עליהם ודברים שאינם מקפידים עליהם כלומר רובא דעלמא ולכן בדבר שהיא מקפדת אף אם רובא דעלמא אינם מקפידים חוצץ וכן להיפך ולכן יש מן הפוסקים שהזכירו קפידת עצמה כמו הרמב"ם שם בפ"ב ממקואות שערה אחת שנקשרה חוצצת והוא שיהא מקפיד עליה עכ"ל ולא בא להוציא אם היא אינה מקפדת ורובא דעלמא מקפידין וכן להיפך הרשב"א בתורת הבית כתב היו שערות ראשה קשורות וכו' עד שדרך האשה להקפיד בכך חוצצת עכ"ל ותלה הדבר באחרים לא בא להוציא אם היא מקפדת ואחרים אינם מקפידים אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי לדינא כלל [כ"כ הב"ח]

אבל הרשב"א כתב מפורש וז"ל דכיון שאין דרכן להקפיד אף ע"פ שזה מקפיד בטלה דעתו עכ"ל וצ"ע על הב"ח וגם על הב"י דמספקא ליה ומ"מ לדינא הוא כהב"ח]:

סעיף ז

וזהו גם כוונת הטור שכתב צריך שלא יהא עליה שום דבר החוצץ אפילו כל שהוא אם דרך בני אדם לפעמים להקפיד עליו חוצץ אפילו אם אינה מקפדת עליו עתה או אפילו אינה מקפדת עליו לעולם כיון שדרך רוב בני האדם להקפיד בכך חוצץ ואם הוא חופה רוב הגוף אפילו אין דרך בני אדם להקפיד בכך חוצץ עכ"ל ורבותא קמ"ל לא מיבעיא כשהיא בעצמה מקפדת אלא אפילו אם היא אינה מקפדת ואחרים מקפידין ג"כ חוצץ [ב"ח]:

סעיף ח

וזה שכתב לפעמים אין הכוונה שהדעת מתחלפת שלפעמים מקפדת ולפעמים אינה מקפדת אלא כגון טבעת שבאצבעה שבשעת טבילה אינה מקפדת ובשעת לישנה מקפדת שלא יתטנף מקרי דבר המקפיד דכן ביאר הרא"ש בפ"ט [סי' כ"ו] ושיעור דברי הטור כן הוא אם דרך בני אדם לפעמים להקפיד עליו [כגון בשעת לישנה וכיוצא בזה] אפילו אם אינה מקפדת עתה [בשעת טבילה] או אפילו אינה מקפדת עליו לעולם [כלומר שהיא גם בשעת לישנה מקפדת] כיון שדרך רוב בני האדם להקפיד בכך [כלומר בשעת לישנה] חוצץ וזהו גם כוונת רבינו הב"י בש"ע סעי' א' ע"ש [וגם כוונת הש"ך סק"א צ"ל כן ודברי הט"ז סק"ב תמוהים דברא"ש שם ור"ן פ"ב דשבועות מפורש כמ"ש ע"ש מיהו דינו של הט"ז אמת דאם רק מיעוט מקפידים והיא לעולם אינה מקפדת אינו חוצץ ומודה הט"ז דאם היא לפעמים מקפדת חוצץ ולחנם תפס עליו הס"ט סק"ד ע"ש רק בפירושא דלפעמים תפסו דרך אחרת וברור הוא כמ"ש ודו"ק]:

סעיף ט

וכתב רבינו הרמ"א ולכתחלה לא תטבול אפילו בדברים שאינן חוצצין גזירה אטו דברים החוצצין עכ"ל והנה זהו חומרא יתירה שהרי להדיא שנינו במשנה דריש פ"ו דשבת ולא תטבול בהן עד שתתקן ע"ש וכשתתקן מותרת לכתחלה לטבול ובירושלמי שם מפורש יותר ע"ש אלא שהדבר יצא מפי אחרונים להחמיר לכתחלה ולכן נ"ל ברור דזהו רק כשאין לה צורך בזה כמו שירים וטבעות דעל זה הביאו משערי דורא [עי' ב"ח] שיש לגזור בהם רפויים אטו אינם רפויים ולמה לא תסירם בעת טבילה אבל אם יש לה איזה צורך בזה כמו לרפואה וכיוצא בזה יכולה לעשות כן לכתחלה וראיתי מה שכתב דאדרבא לרפואה יש לגזור שמא תהדקם [פ"ת סקי"א בשם ש"צ] ואני תמה על דברים כאלו דזהו אם היה דינא דגמ' שפיר היה לנו לגזור בזה יותר אבל בזה דמדינא דגמ' מותר לגמרי ורק איזה מאחרונים גזרו בזה וידוע שאין ביכולתנו לגזור גזירת מעצמנו אלא הואיל ונפיק מפומיה דרבינו הרמ"א די לנו להחמיר במקום שאין צורך ועיקר החומרא היה רק בדבר שאין לה צורך בזה כמו שירים וטבעות [וכן משמע בש"ע בסעי' מ' ועי' מה שכתבתי בסעי' פ"ז]:

סעיף י

הרמב"ם ז"ל בפ"ב דמקואות מחולק עם הגאונים לענין שיער הראש דהגאונים ס"ל דהשיער נחשב לעצמו והגוף לעצמו וא"כ כשיש חציצה ברוב השיער אף שאינו מקפיד עליו חוצץ מדרבנן ואף ע"ג דאם נצרף השיער להגוף לא יהיה רוב לא אמרינן כן וכשמקפיד עליו חוצץ מדאורייתא והרמב"ם ס"ל דהשיער הוא חלק מהגוף ובו לבדו לא משערינן וזה שאמרו רובו ומקפיד חוצץ מדאורייתא ומדרבנן אף כשאינו מקפיד זהו בכלול הראש עם הגוף ובה הרמב"ם מיקל והגאונים מחמירים ויש גם להיפך כגון שבפחות ממחצה גופו יש חציצה שאינו מקפיד עליו וגם ביותר ממחצה שיער הראש יש חציצה כזו ואם נצרפם ביחד יהיה גם בהגוף רובו בכלול דלהרמב"ם הוי חציצה גם בגוף ולהגאונים רק בהראש הוי חציצה וכן בכה"ג במקפיד לענין דאורייתא והראב"ד הסכים להגאונים ע"ש וכן נראה דעת רש"י כמ"ש בסעי' ד':